

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
«Οικονομία, Διοίκηση & Πολιτική Υγείας»

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**«Ο ρόλος και συμβολή του Ελληνικού Ερυθρού Σταυρού σε περιπτώσεις
έκτακτης ανάγκης και καταστροφών. Δράσεις και συνεργασίες»**

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΞΥΔΗΣ
Α.Μ.: 3032202101043

Τριμελής Εξεταστική Επιτροπή:
Εμμανουήλ Σπυριδάκης (Επιβλέπων)
Αικατερίνη Τόσκα
Δήμητρα Λατσού

Κόρινθος, Ιανουάριος 2023

Copyright © Αλέξανδρος Ξύδης, 2023

Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος. All rights reserved.

Απαγορεύεται η αντιγραφή, αποθήκευση και διανομή της παρούσας εργασίας, εξ ολοκλήρου ή τμήματος αυτής για εμπορικό σκοπό. Επιτρέπεται η ανατύπωση, αποθήκευση και διανομή για σκοπό μη κερδοσκοπικό, εκπαιδευτικής ή ερευνητικής φύσης, υπό την προϋπόθεση να αναφέρεται η πηγή προέλευσης και να διατηρείται το παρόν μήνυμα. Ερωτήματα που αφορούν τη χρήση της εργασίας για κερδοσκοπικό σκοπό πρέπει να απευθύνονται προς τον συγγραφέα. Οι απόψεις και τα συμπεράσματα που περιέχονται σε αυτό το έγγραφο εκφράζουν τον συγγραφέα και μόνο.

Ευχαριστίες

Η παρούσα διπλωματική εργασία εκπονήθηκε στα πλαίσια του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών «Κοινωνική Πολιτική» με ειδίκευση «Οικονομία, Διοίκηση & Πολιτική Υγείας», του Τμήματος Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου.

Θα ήθελα να ευχαριστήσω τον επιβλέποντα καθηγητή μου κύριο Μάνο Σπυριδάκη για τη δυνατότητα που μου έδωσε να ασχοληθώ με το παρόν πόνημα, καθώς και για την υποστήριξή του στην ολοκλήρωσή του. Η καθοδήγηση και οι πολύτιμες γνώσεις που τόσο πρόθυμα μου μετέδωσε, ήταν καθοριστικά για την αρτιότητα της εργασίας. Επίσης θα ήθελα να ευχαριστήσω τα άλλα δύο μέλη της Τριμελούς Επιτροπής, την κ. Τόσκα και την κ. Λατσού για τη σημαντική συμβολή τους σε αυτό το ταξίδι των γνώσεων που αποτελεί σημαντικό εφόδιο στην επαγγελματική μου πορεία.

Περίληψη

Η παρούσα εργασία εξετάζει τη δράση του Ελληνικού Ερυθρού Σταυρού αποσκοπώντας στην ανάδειξη του ρόλου και της συμβολής του Οργανισμού σε περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης και καταστροφών. Στο πλαίσιο αυτό παρουσιάζει την ιστορική του πορεία και το έργο που επιτέλεσε και συνεχίζει να επιτελεί στην ελληνική κοινωνία, με ειδικές αναφορές στις δράσεις και τις συνεργασίες που έχει υλοποιήσει.

Πρόκειται για μία αναλυτική μελέτη με έρευνα πεδίου, η οποία βασίστηκε στην άντληση ποιοτικών στοιχείων μέσω της ανάλυσης και επεξεργασίας δευτερογενών πηγών (μελέτες, εκθέσεις, ενημερωτικά δελτία, άρθρα και στοιχεία από έγκυρους διαδικτυακούς τόπους).

Λέξεις-κλειδιά: *Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός, έκτακτη ανάγκη, καταστροφές, δράσεις, συνεργασίες.*

Abstract

This paper examines the action of the Hellenic Red Cross with the aim of highlighting the role and contribution of the Organization in cases of emergencies and disasters. In this context, it presents its historical course and the work it accomplished and continues to accomplish in Greek society, with special references to the actions and collaborations it has implemented.

This is an analytical study with field research, which was based on the extraction of qualitative data through the analysis and processing of secondary sources (studies, reports, newsletters, articles and data from authoritative websites).

Key words: *Hellenic Red Cross, emergency, disasters, actions, partnerships.*

Περιεχόμενα

Ευχαριστίες.....	iii
Περίληψη.....	iv
Abstract	v
Περιεχόμενα	vi
Εισαγωγή	1
Κεφάλαιο 1	2
Βασικές έννοιες	2
1.1 Η έννοια της καταστροφής.....	2
1.2 Διάκριση καταστροφών.....	5
1.3 Διαχείριση καταστροφών	7
1.3.1 Κύκλος διαχείρισης καταστροφών.....	8
1.4 Πολιτική Προστασία	11
1.5 Εθελοντισμός και πολιτική προστασία	12
Κεφάλαιο 2	15
Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός.....	15
2.1 Βασικές πληροφορίες.....	15
2.2 Ιστορία του Ελληνικού Ερυθρού Σταυρού.....	16
2.3 Τομείς και Διευθύνσεις ΕΕΣ	24
2.4 Έκτακτη ανάγκη - καταστροφές	27
2.4.1 Αντιμετώπιση καταστροφών και υπηρεσίες άμεσης αποκατάστασης.....	27
2.4.2 Προετοιμασία και παροχή RFL σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης	29
2.4.3 Δράσεις μείωσης επικινδυνότητας καταστροφών.....	29
Κεφάλαιο 3	31
Σώμα Εθελοντών Σαμαρειτών, Διασωστών και Ναυαγοσωστών του Ελληνικού Ερυθρού Σταυρού.....	31
3.1 Ιστορικό.....	31
3.2 Οργάνωση.....	32
3.3 Σχολές και εκπαίδευση εθελοντών.....	33
3.4 Επιμέρους δράσεις.....	35
3.5 Εκπαίδευση και ανάδειξη εκπαιδευτών	36
3.6 Εθνικές συνεργασίες	37
3.7 Διεθνείς συνεργασίες.....	38
Κεφάλαιο 4	39
Έρευνα πεδίου	39
4.1 Δράσεις 2020.....	39
4.1.1 Αντιμετώπιση της πανδημίας	39
4.1.2 Στα σύνορα του Έβρου.....	39
4.1.3 Συλλογή ανθρωπιστικού υλικού για το Λίβανο	40
4.1.4 Στην πυρκαγιά της Αναβύσσου.....	40
4.1.5 Ανθρωπιστική βοήθεια στην Κρήτη	41
4.1.6 Στους σεισμόπληκτους της Σάμου	41
4.1.7 Ανθρωπιστική βοήθεια και έρανος για τους πλημμυροπαθείς σε Καρδίτσα και Φάρσαλα.....	41
4.2 Δράσεις 2021	42
4.2.1 Στη μάχη κατά της πανδημίας.....	42

4.2.2	Στο πλευρό των σεισμόπληκτων της Ελασσόνας	43
4.2.3	Κακοκαιρία «Μήδεια»	44
4.2.4	Στη μάχη για την «Ελευθερία».....	44
4.2.5	Άμεση επέμβαση στις πυρόπληκτες περιοχές της Κορινθίας και των Μεγαρέων	45
4.2.6	Ο ΕΕΣ «αγκαλιάζει» τους πυρόπληκτους όλης της χώρας.....	46
4.2.7	Στο πλευρό των 70 προσφύγων-μεταναστών που διασώθηκαν ανοικτά της Κρήτης.....	47
4.3	Δράσεις 2022.....	47
4.3.1	Συνδρομή στους πληγέντες του πολέμου στην Ουκρανία	47
4.3.2	Αντιμετώπιση της πρωτοφανούς κακοκαιρίας «Ελπίς».....	49
4.3.3	Υπογραφή μνημονίου συνεργασίας μεταξύ ΕΚΑΒ και ΕΕΣ.....	49
4.3.4	Στην πρώτη γραμμή της μάχης με τις φλόγες στο Πανόραμα Βούλας.....	50
4.3.5	Στην πρώτη γραμμή της μάχης με τις φλόγες σε Πεντέλη, Ανθούσα, Γέρακα, Παλλήνη και Ντράφι.....	50
4.3.6	Μάχη με τις φλόγες στο πύρινο μέτωπο της Κρήτης.....	51
4.3.7	Στο πλευρό των πληγέντων από τις καταστροφικές πλημμύρες στην Κρήτη.....	51
4.3.8	Συνδρομή σε 400 μετανάστες στην Παλαιοχώρα Χανίων.....	52
4.3.9	Σταθερά στο πλευρό των αμάχων της Ουκρανίας	52
	Κεφάλαιο 5	53
	Συμπεράσματα.....	53
	Πηγές-Βιβλιογραφία.....	56
	Ξενόγλωσση βιβλιογραφία.....	56
	Ελληνική βιβλιογραφία	56
	Ηλεκτρονικές πηγές.....	59

Εισαγωγή

Ο Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός (ΕΕΣ) στις 10 Ιουνίου 2022, συμπλήρωσε 145 έτη αδιάκοπης προσφοράς, έχοντας πάντα ως πυξίδα την διευρυμένη προσφορά προς όλες τις κοινωνικές ομάδες αλλά και τη διάδοση και προάσπιση των υπέρτατων πανανθρώπινων αξιών του εθελοντισμού, του ανθρωπισμού και της προσφοράς χωρίς αντάλλαγμα.

Η ανθρωπιστική του δράση από τη στιγμή της ιδρύσεώς του μέχρι σήμερα, είναι γεμάτη από θυσίες και συγκινητικές ιστορίες αλληλέγγυας εθελοντικής προσφοράς ξεχωριστών ανθρώπων, οι οποίοι λάμπρυναν και καταύγασαν με τη ζωή τους και τη θυσία τους την μεγάλη αυτή διαχρονική πορεία του, μετουσιώνοντας σε πράξη τα ιδεώδη και τις Θεμελιώδεις Αρχές του μεγαλύτερου Ανθρωπιστικού Κινήματος Παγκοσμίως.

Σήμερα, ο ΕΕΣ υλοποιεί πολυάριθμες ποιοτικές, καινοτόμες, ανθρωποκεντρικές, πρωτοβουλίες και δράσεις προς όφελος των ευάλωτων πληθυσμιακών ομάδων της χώρας και όχι μόνο. Παράλληλα, παραμένει ο ακαταμάχητος προμαχώνας της ενεργού εθελοντικής προσφοράς και αλληλεγγύης και ακαταγόνιστος παραστάτης, επίκουρος της Ελληνικής Πολιτείας, αφενός στην αντιμετώπιση έκτακτων καταστάσεων και αφετέρου στις καθημερινές μεγάλες ανάγκες που υφίστανται στην Ελληνική κοινωνία.

Τη χρονιά που πέρασε, ο ΕΕΣ βρέθηκε αντιμέτωπος με τεράστιες προκλήσεις, όπως η πανδημία Covid-19, οι καταστροφικές πλημμύρες και πυρκαγιές, αλλά και η τεράστια ανθρωπιστική κρίση που προκάλεσε ο πόλεμος στην Ουκρανία. Προκλήσεις, στις οποίες ο ΕΕΣ, με τη συγκινητική προσφορά και αυτοθυσία των εθελοντών και του προσωπικού του ανταποκρίθηκε αποτελεσματικά, μετουσιώνοντας σε πράξη την παρουσία του στο προσκήνιο, ενισχύοντας την ιστορική του διαδρομή και την προοπτική του στην τρέχουσα διεθνή συγκυρία.

Κεφάλαιο 1

Βασικές έννοιες

1.1 Η έννοια της καταστροφής

Η έννοια της καταστροφής φαίνεται καταρχήν απλή. Ωστόσο, το ερώτημα «τι είναι καταστροφή;» εξακολουθεί να απασχολεί τα κέντρα λήψης αποφάσεων και την επιστημονική κοινότητα. Ιδίως μάλιστα, στις σημερινές συνθήκες, η έννοια της καταστροφής συγχέεται με την έννοια της κρίσης, ακόμα και όταν αποδίδεται σε καταστάσεις που παλαιότερα θα χαρακτηρίζονταν ως «ατυχήματα» ή «έκτακτα συμβάντα» (Δανδουλάκη, 2012).

Η λέξη «καταστροφή» (disaster, catastrophe) έχει ένα ευρύ, ποικίλο και φορτισμένο περιεχόμενο, συνεπώς ο ορισμός της έννοιας δεν είναι κάτι απλό. Ο λόγος είναι ότι πέρα από την κοινή χρήση των λέξεων στην καθημερινότητα, οι όροι συχνά εξυπηρετούν συγκεκριμένο σκοπό, έχουν λειτουργική σημασία και απευθύνονται σε συγκεκριμένο κοινό. Από τη στιγμή που ποικίλλει ο σκοπός και το κοινό, μοιραία ποικίλλουν και οι ορισμοί.

Ένας ορισμός ευρείας αποδοχής έχει διατυπωθεί από τη Διεθνή Στρατηγική των Ηνωμένων Εθνών για τη Μείωση των Καταστροφών (United Nations International Strategy for Disaster Reduction – UNISDR, 2009). Σύμφωνα με αυτόν, ως καταστροφή ορίζεται μια σημαντική διατάραξη της λειτουργίας μιας κοινότητας ή κοινωνίας που συνδέεται με εκτεταμένες απώλειες και επιπτώσεις (ανθρώπινες, υλικές, οικονομικές ή περιβαλλοντικές) που ξεπερνούν την ικανότητα της κοινότητας ή κοινωνίας να ανταπεξέλθει με ίδιους πόρους. Στις επιπτώσεις μιας καταστροφής περιλαμβάνονται η απώλεια ζωής, οι τραυματισμοί, οι ασθένειες και άλλα αρνητικά επακόλουθα στην υγεία, οι απώλειες περιουσίας, η καταστροφή αγαθών, η απώλεια υπηρεσιών, κοινωνικές και οικονομικές δυσλειτουργίες καθώς και η περιβαλλοντική υποβάθμιση.

Η καταστροφή δεν ταυτίζεται με το φαινόμενο ή το συμβάν που αποτελεί το έναυσμά της, παρότι συχνά γίνεται αυτή η σύγχυση. Η καταστροφή προκαλείται όταν η εκδήλωση ενός επικίνδυνου συμβάντος ή φαινομένου συνυπάρξει με συνθήκες

ευπάθειας και τρωτότητας στην κοινωνία και αποδεικνύεται ανεπαρκής η ικανότητα της κοινωνίας να μετριάσει τις ενδεχόμενες επιπτώσεις και να ανακάμψει από αυτές (Εικόνα 1).

Εικόνα 1: Βασικές συνιστώσες για την πρόκληση μιας καταστροφής

Πηγή: Δανδουλάκη, 2012

Συνήθως οι καταστροφές εκτιμώνται με μερικά ποσοτικά κριτήρια που αναφέρονται στους θανάτους και τις ζημιές που προκαλούνται, αλλά και με τον αριθμό των ανθρώπων που επηρεάζονται με διάφορους τρόπους από αυτές. Για κάποιους ερευνητές, μεγάλη καταστροφή θεωρείται αυτή που προκαλεί τουλάχιστον 100 θανάτους ή τουλάχιστον 100 τραυματισμούς ή ζημιές τουλάχιστον 1 εκατομμυρίου δολαρίων. Προκειμένου να καταχωρηθεί ένα συμβάν ως καταστροφή στη διεθνή βάση δεδομένων για τις καταστροφές (EM-DAT), θα πρέπει να τηρούνται ένα από τα παρακάτω κριτήρια (Σαπουντζάκη 2007; Λέκκας & Ανδρεαδάκης, 2015):

- 10 ή περισσότερους θάνατοι
- 100 ή περισσότερα θύματα
- Κήρυξη κατάστασης έκτακτης ανάγκης
- Κλήση για διεθνή βοήθεια

Σύμφωνα με την UNDRO (United Nations Disaster Reduction Organization), η καταστροφή ορίζεται περισσότερο ποιοτικά. Δηλαδή ως ένα γεγονός, καθορισμένο στο χώρο και το χρόνο, κατά το οποίο μια κοινότητα υφίσταται σοβαρό κίνδυνο και τα μέλη της αντιμετωπίζουν τέτοιες απώλειες που διαταράσσεται η κοινωνική δομή ενώ παρεμποδίζεται η εκπλήρωση όλων ή μερικών από τις ουσιώδεις λειτουργίες της. (Λέκκας & Ανδρεαδάκης, 2015).

Ο ομοσπονδιακός φορέας των ΗΠΑ για τη Διαχείριση Εκτάκτων Αναγκών (Federal Emergency Management Agency - FEMA) περιγράφει την καταστροφή ως «γεγονός φυσικού ολέθρου, τεχνολογικού ατυχήματος ή συμβάντος ανθρωπογενούς αιτίας που επιφέρει σοβαρές βλάβες στις περιουσίες, θανάτους ή/και πολλαπλούς τραυματισμούς» (Σαπουντζάκη & Δανδουλάκη, 2015).

Στην ελληνική νομοθεσία, σύμφωνα με την Υπουργική Απόφαση 1299/2003 (ΦΕΚ 423/Β/10.4.2003) με την οποία θεσπίζεται το Γενικό Σχέδιο Πολιτικής Προστασίας με την ονομασία «Ξενοκράτης», ο ορισμός που δίνεται για την καταστροφή είναι ο εξής: «καταστροφή νοείται κάθε ταχείας ή βραδείας εξέλιξης φυσικό φαινόμενο ή τεχνολογικό συμβάν στο χερσαίο, θαλάσσιο και εναέριο χώρο, το οποίο προκαλεί εκτεταμένες δυσμενείς επιπτώσεις στον άνθρωπο, καθώς και στο ανθρωπογενές ή φυσικό περιβάλλον».

Μελετώντας τους διάφορους ορισμούς προκύπτει ότι κομβικής σημασίας παράγοντας για τον χαρακτηρισμό μιας κατάστασης ως καταστροφής είναι το πώς αυτή η κατάσταση γίνεται αντιληπτή από τον ανθρώπινο παράγοντα. Έτσι και η πρώτη μαρτυρία για καταστροφή απαντάται με την εμφάνιση του ανθρώπου. Η Παλαιά Διαθήκη τοποθετεί καταστροφικό φαινόμενο στην απαρχή του κόσμου αναφέροντας τον «Κατακλυσμό του Νώε». Το εντυπωσιακό δε είναι ότι η συγκεκριμένη αναφορά δεν περιγράφει μόνο ένα καταστροφικό φαινόμενο, αλλά το κυριότερο, και ένα αποτελεσματικό τρόπο διαχείρισης αυτού. Ακολούθως οι αναφορές για περιπτώσεις καταστροφών συνεχίζονται στην προϊστορική, ιστορική αλλά και σύγχρονη εποχή, παρουσιάζοντας μάλιστα ποικιλία γενεσιουργών αιτών. Ωστόσο, πέρα από την ιστορική σημασία, οι καταστροφές στην ιστορία έχουν οδηγήσει σε καλύτερη κατανόηση της έννοιας, σε ρυθμίσεις πρόληψης των καταστροφών, αλλά και σε καλύτερη διαχείριση της κατάστασης όταν αυτές συμβούν.

Οι καταστροφές δεν προκαλούνται αποκλειστικά από φυσικά συμβάντα. Αυτές είναι επίσης παράγωγο του κοινωνικού, οικονομικού και πολιτικού περιβάλλοντος εξαιτίας του τρόπου που αυτό διαμορφώνει τις ζωές διαφορετικών ομάδων πληθυσμού (Blaikie et al., 1994). Οι θεμελιώδεις αιτίες που υποθάλπουν μια καταστροφή υποβόσκουν πολύ πριν αυτή συμβεί και κατά κανόνα συνεχίζουν και μετά να χτίζουν τις συνθήκες για μια νέα καταστροφή.

Παρατηρώντας την μελέτη των καταστροφών από τα πρώτα στάδια της εμφάνισής τους μέχρι και σήμερα, διαπιστώνεται ότι παρόλο που για την αναφορά μιας καταστροφής χρησιμοποιείται συνήθως η αιτία που την προκαλεί, «καταστροφή» δεν είναι αυτό κάθε αυτό το γεγονός. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η εμφάνιση ενός σεισμικού γεγονότος, το οποίο χαρακτηρίζεται ως καταστροφή μόνο εφόσον εκδηλωθεί σε περιοχή όπου υπάρχει ανθρώπινη δραστηριότητα και μάλιστα εφόσον αυτή πληγεί. Η εμφάνιση του ίδιου σεισμικού γεγονότος με τα ίδια χαρακτηριστικά σε μια περιοχή όπου δεν υπάρχει ανθρώπινη δραστηριότητα θα χαρακτηριστεί ως φυσικό φαινόμενο.

Η συχνότητα εμφάνισης καταστροφών, η αυξητική τάση τους στο χρόνο, η διεύρυνση των αιτιών τους πέραν των «φυσικών φαινομένων», η εμφάνιση αυτών σε όλα τα μήκη και πλάτη της υφηλίου, οδήγησε την παγκόσμια κοινότητα στην ανάγκη αποτελεσματικής διαχείρισης αυτών. Προς τα τέλη του 20ού αιώνα, το ζήτημα της μείωσης των καταστροφών έχει ήδη τεθεί στην ατζέντα των διεθνών πολιτικών. Έχει αυξηθεί ήδη σημαντικά η σχετική γνώση και έχουν δημιουργηθεί νέα επιστημονικά πεδία σχετικά με αυτό το αντικείμενο. Επίσης, έχουν συσταθεί διεθνείς, εθνικοί και τοπικοί φορείς με σκοπό τη μείωση των καταστροφών. Οι καταστροφές όμως εξακολουθούν να συμβαίνουν.

1.2 Διάκριση καταστροφών

Οι μελέτες των καταστροφών εκπέμπουν ένα κοινό και επαναλαμβανόμενο μήνυμα, ότι ουσιαστικά όλες οι καταστροφές μπορούν να θεωρηθούν ως ανθρωπογενείς. Ο λόγος είναι ότι κατάλληλες ανθρώπινες ενέργειες πριν από την εκδήλωση της απειλής είναι δυνατό να παρεμποδίσουν την εξέλιξή της σε καταστροφή. Στο πλαίσιο αυτό, όλες οι καταστροφές είναι το αποτέλεσμα της ανθρώπινης αποτυχίας να σχεδιάσουν και να εφαρμόσουν κατάλληλα μέτρα διαχείρισης (Blaikie et al., 2003).

Με βάση την ταξινόμηση των γενεσιουργών μηχανισμών και των τρόπων εκδήλωσης των καταστροφών, είναι προφανές ότι η πρώτη ταξινόμηση που μπορεί να γίνει για τις καταστροφές είναι η διάκριση σε δύο μεγάλες κατηγορίες: α) τις φυσικές καταστροφές, όπου ο γενεσιουργός μηχανισμός έγκειται σε διεργασίες που γίνονται στη φύση με ή χωρίς την παρουσία του ανθρώπου, και β) τις ανθρωπογενείς καταστροφές, όπου ο γενεσιουργός μηχανισμός έγκειται στην τεχνολογική ανάπτυξη ή/και την επιθετική συμπεριφορά του ανθρώπου.

Πίνακας 1: Διάκριση φυσικών και ανθρωπογενών καταστροφών

ΦΥΣΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΕΣ		
Γεωλογικές καταστροφές	Υδρομετεωρολογικές καταστροφές	Βιολογικές καταστροφές
<p>Σεισμοί Ηφαιστεια Κατολισθήσεις Τσουνάμι Παράκτια διάβρωση Ανθρωπογενείς γεωλογικές καταστροφές</p>	<p>Πλημμύρες Τροπικές καταιγίδες Χιονοθύελλες Δασικές πυρκαγιές Καύσωνες Ξηρασία Ερημοποίηση</p>	<p>Επιδημίες Ασθένειες καλλιέργειών και ζώων Επιδρομές εντόμων ή τρωκτικών</p>
ΑΝΘΡΩΠΟΓΕΝΕΙΣ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΕΣ		
Τεχνολογικές καταστροφές	Επιθετικές ενέργειες	Φυσικό-τεχνολογικές καταστροφές (Natech)
<p>Πυρηνική ενέργεια Τοξικές ουσίες Ατυχήματα μεταφοράς Αστικές πυρκαγιές</p>	<p>Πόλεμος Τρομοκρατία Χημικά-Βιολογικά-Ραδιολογικά-Πυρηνικά (ΧΒΡΠ) περιστατικά και παράγοντες</p>	<p>Συνδυασμός φυσικών καταστροφών και τεχνολογικών ατυχημάτων</p>

Ωστόσο, σήμερα οι περισσότερο σύνθετες και πολύπλοκες εκδοχές καταστροφών, όπου το αίτιο δεν είναι μόνο ένα, είναι πιο συνήθεις, και μάλιστα όχι μόνο στις αναπτυσσόμενες χώρες. Μια καταστροφή μπορεί να προκαλέσει μια άλλη δευτερογενή καταστροφή που αυξάνει τις επιπτώσεις της αρχικής. Κλασικό παράδειγμα είναι ο σεισμός που προκαλεί τσουνάμι, το οποίο μπορεί να καταλήξει σε παράκτια πλημμύρα (Below et al., 2009).

1.3 Διαχείριση καταστροφών

Μελετώντας τα στοιχεία που αφορούν την έννοια της καταστροφής, εύκολα αντιλαμβάνεται κανείς το πλήθος των αιτιών που μπορούν να την προκαλέσουν. Επίσης, η ιστορία έδειξε ότι η εμφάνιση αυτών των αιτιών και τελικά η πρόκληση μιας καταστροφής κάθε άλλο παρά σπάνιο φαινόμενο μπορεί να χαρακτηριστεί. Η ιδέα ότι οι καταστροφές δεν είναι αναπότρεπτες ήγειρε το ζήτημα των πολιτικών και μέτρων για τη μείωσή τους. Έτσι, ήδη από τη δεκαετία του 1930 γεννήθηκε η ιδέα της διαχείρισης καταστροφής ως μιας κυκλικής διαδικασίας διακριτών μεν αλλά διασυνδεδεμένων φάσεων σε καθεμία από τις οποίες αναλαμβάνεται ένα σύνολο δράσεων.

Δεδομένου ότι είναι αδύνατη η εξάλειψη του ενδεχομένου εκδήλωσης μιας καταστροφής, δημιουργήθηκε η ανάγκη σωστής και αποτελεσματικής διαχείρισης καταστροφών, για τον περιορισμό των συνεπειών τους πάντα μέσα στα εφικτά πλαίσια. Σήμερα, η διαχείριση καταστροφών δεν αποτελεί μια θεωρητική έννοια αλλά έναν επιστημονικό τομέα, ταχύτατα αναπτυσσόμενο σε παγκόσμιο επίπεδο.

Η Διαχείριση Καταστροφών (Disaster Management) είναι το σύνολο των τακτικών και διαχειριστικών αποφάσεων και επιχειρησιακών δραστηριοτήτων για τα διάφορα στάδια μιας καταστροφής σε όλα τα επίπεδα. Στόχος της και ένας από τους ισχυρούς συνδέσμους της με την ανάπτυξη, είναι η προώθηση της αειφόρου ζωής (βιωσιμότητας) και η προστασία και ανάκαμψή της κατά την διάρκεια καταστροφών. Όταν αυτός ο στόχος έχει επιτευχθεί, τότε οι άνθρωποι θα έχουν μεγαλύτερη ικανότητα να αντιμετωπίζουν τις καταστροφές και η ανάκαμψή τους είναι πολύ πιο γρήγορη και αντίστοιχα πολύ πιο σταθερή (Λέκκας & Ανδρεαδάκης, 2015).

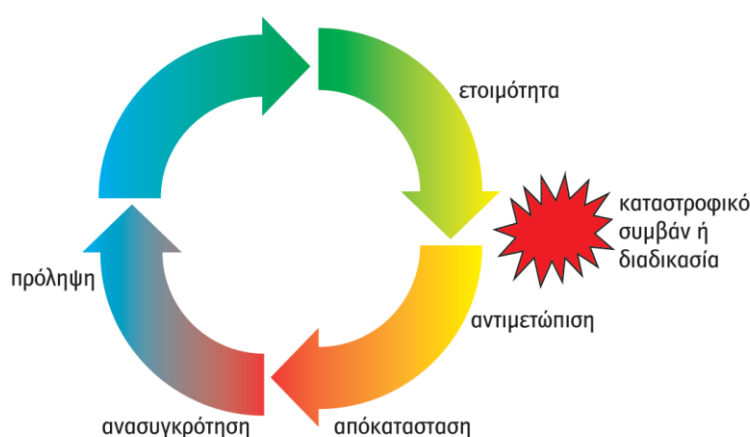
Πρόκειται για μια κυκλική διαδικασία, διότι ο σχεδιασμός και οι δράσεις αντιμετώπισης, αποκατάστασης και ανασυγκρότησης μετά από μια καταστροφή, θέτουν τις βάσεις για πρόληψη μελλοντικών καταστροφών. Μάλιστα, θεωρείται ότι για κάποιο διάστημα μετά από μια καταστροφή, ανοίγει ένα παράθυρο ευκαιρίας, για την προώθηση πολιτικών και μέτρων μετριασμού της διακινδύνευσης από μελλοντικές καταστροφές. Αυτό το παράθυρο ευκαιρίας αφορά αρχικά σε αλλαγές που έχουν προκύψει και καλούν για επεμβάσεις. Ιδίως όμως σχετίζεται με τη μεγαλύτερη ευαισθητοποίηση και επίγνωση του πληθυσμού και των κέντρων λήψης αποφάσεων, αναφορικά με θέματα ασφάλειας και προστασίας. Ενδεικτική είναι η θεσμοθέτηση

βελτιώσεων στον αντισεισμικό κανονισμό που παρατηρείται μετά από μεγάλες σεισμικές καταστροφές στη χώρα μας (Δανδουλάκη, 2012).

Η αποκατάσταση και ανασυγκρότηση μετά από καταστροφή, έχουν τις βάσεις τους στη μετακαταστροφική απόκριση και τη διαχείριση της έκτακτης κατάστασης. Συνδέονται επίσης με την πρόληψη και το μετριασμό των επιπτώσεων των κινδύνων. Αυτό υποδηλώνει ο γνωστός «κύκλος διαχείρισης καταστροφής».

1.3.1 Κύκλος διαχείρισης καταστροφών

Ο κύκλος της διαχείρισης καταστροφών αποτελεί μια σχηματική αναπαράσταση όλων των μέτρων και δράσεων μιας κοινωνίας για την θωράκιση της απέναντι στις καταστροφές. Ο λόγος για τον οποίο έχει χρησιμοποιηθεί ο κύκλος ως σχηματική αναπαράσταση των σταδίων της διαχείρισης καταστροφών οφείλεται στο ότι η επιτυχής απόκριση σε μια καταστροφή βασίζεται στον σωστό προκαταστροφικό σχεδιασμό και αντίστοιχα ο προκαταστροφικός σχεδιασμός είναι και αποτέλεσμα μιας σωστής απόκρισης σε μια καταστροφή. Επίσης, δεδομένου ότι οι κίνδυνοι που απειλούν μια κοινωνία προκαλούν καταστροφές επανειλημμένα, τονίζει την αναγκαιότητα της συνεχόμενης ενασχόλησης με τα μέτρα και τις δράσεις προκειμένου να αποκτηθεί εμπειρία από τις επιπτώσεις μιας καταστροφής και να βελτιωθεί ο προκαταστροφικός σχεδιασμός, έτσι ώστε στην επόμενη καταστροφή να υπάρχουν λιγότερες δυσμενείς επιπτώσεις (Λέκκας & Ανδρεαδάκης, 2015).

Εικόνα 2: Κύκλος διαχείρισης καταστροφής

Πηγή: Δανδουλάκη, 2012

Στον κύκλο διαχείρισης καταστροφών περιλαμβάνονται τρεις (3) ποιοτικά διαφορετικές χρονικές φάσεις:

- α) Η φάση *Πρόληψης* και σχεδιασμού (κυρίως) πριν από μια καταστροφή (pre-disaster planning). Το πρώτο βήμα του κύκλου καταστροφών θεωρείται συνήθως η ετοιμότητα, αν και θα μπορούσε κανείς να ξεκινήσει από οποιοδήποτε σημείο του κύκλου και να επιστρέψει στο σημείο αυτό πριν, κατά τη διάρκεια ή μετά από μια καταστροφή. Σε αντίθεση με την διαχείριση της κατάστασης έκτακτης ανάγκης, οι προσπάθειες πρόληψης δεν έχουν τίποτε το ηρωικό και εντυπωσιακό. Περιλαμβάνει μέτρα μείωσης της ευπάθειας στις επιπτώσεις των καταστροφών, όπως τραυματισμούς και απώλειες ζωής και περιουσίας, με απώτερο σκοπό να καταστεί η κοινότητα πιο ανθεκτική σε ένα καταστροφικό γεγονός. Έτσι λοιπόν τα αποτελέσματά της είναι δύσκολο να αποτιμηθούν, να αξιολογηθούν και να πιστωθούν σε κάποιους, καθώς όσο δεν συμβαίνει η καταστροφή θεωρείται ένα μακρινό, απίθανο ενδεχόμενο. Γενιές ολόκληρες μπορεί να μη ζήσουν την καταστροφή, αλλά να συσσωρεύουν και μετακυλούν στις επόμενες γενιές τις συνθήκες που υποθάλλουν μια μελλοντική καταστροφή.
- β) Η φάση *Απόκρισης*, η οποία λαμβάνει χώρα ταυτόχρονα ή αμέσως μετά την εκδήλωση του γεγονότος που προκαλεί την καταστροφή. Αφορά στην παροχή υπηρεσιών επείγοντος χαρακτήρα και βοήθειας κατά τη διάρκεια ή αμέσως μετά από καταστροφή για να σωθούν ζωές, να μειωθούν οι συνέπειες στην υγεία, να διασφαλιστεί η δημόσια ασφάλεια και να καλυφθούν ανάγκες βασικής διαβίωσης των πληγέντων. Η απόκριση σε καταστροφή επικεντρώνεται στις άμεσες και βραχυπρόθεσμες ανάγκες και μερικές φορές επονομάζεται «ανακούφιση». Κατά την άμεση μετακαταστροφική φάση η κατάσταση φαίνεται χαοτική, υπάρχει μεγάλη πίεση από έκτακτες επείγουσες ανάγκες προς τις οποίες η κοινωνία καλείται να ανταποκριθεί, οι διαθέσιμες δομές και οι μηχανισμοί δοκιμάζονται. Πρόκειται για την αποκαλούμενη κατάσταση έκτακτης ανάγκης. Παρότι οι τοπικοί φορείς έχουν βαρύνοντα ρόλο κατά την περίοδο αυτή, η έξωθεν βοήθεια είναι κανόνας (Βασενχόβεν και συν., 2008).
- γ) Η φάση *Ανάκαμψης*, η οποία χαρακτηρίζεται από τις διαδικασίες αποκατάστασης και επαναφοράς του συστήματος στην προηγούμενη ή σε ακόμη καλύτερη κατάσταση, δηλαδή στην ανασυγκρότηση της. Η φάση αυτή αποτελεί και την περαιτέρω προετοιμασία του συστήματος για την επόμενη καταστροφή, καθώς

πραγματοποιείται βελτίωση, όπου χρειάζεται, των υποδομών, των πόρων διαβίωσης και των συνθηκών ζωής των κοινοτήτων που έχουν πληγεί, ενώ συμπεριλαμβάνει προσπάθειες για τη μείωση του κινδύνου καταστροφής. Η αποκατάσταση (τόσο η βραχεία όσο και η ανασυγκρότηση) ξεκινά μόλις τελειώσει η φάση της έκτακτης ανάγκης και πρέπει να βασίζεται σε προϋπάρχουσες πολιτικές που διευκολύνουν τις θεσμικές αρμοδιότητες για τις δράσεις αποκατάστασης και κάνουν εφικτή τη δημόσια συμμετοχή. Τα προγράμματα αποκατάστασης, σε συνδυασμό με την αυξημένη συμμετοχή του πληθυσμού μετά από καταστροφή, παρέχουν μια σπάνια ευκαιρία για ανάπτυξη και εφαρμογή μέτρων μείωσης του κινδύνου καταστροφής και για εφαρμογή της αρχής «καλύτερη ανοικοδόμηση» («build back better»).

Ωστόσο, ο κύκλος διαχείρισης καταστροφών δεν θα πρέπει να αποτελεί απλά ένα ενδιαφέρον συγγραφικό προϊόν αλλά αξίωμα στη σκέψη όλων των εμπλεκομένων στη διαχείριση καταστροφών, δεδομένου ότι οι κίνδυνοι που απειλούν μια κοινωνία προκαλούν καταστροφές επανειλημμένα. Ο λόγος που καθιστά τον κύκλο διαχείρισης καταστροφών τόσο σημαντικό είναι το γεγονός ότι η έγκαιρη προετοιμασία ενός συστήματος στο προκαταστροφικό στάδιο μπορεί να οδηγήσει σε μετριασμό των επιπτώσεων της καταστροφής που θα ακολουθήσει. Ακολουθώς, η διαχείριση μιας εκδηλωθείσας καταστροφής, η μελέτη των συνεπειών αυτής και ο εντοπισμός τυχόν λαθών που έγιναν, βοηθά στον επόμενο προκαταστροφικό σχεδιασμό ώστε στην επόμενη καταστροφή να υπάρχουν όσο το δυνατό λιγότερο δυσμενείς επιπτώσεις.

Παρά το γεγονός ότι οι φάσεις του κύκλου διαχείρισης καταστροφής είναι διακριτές και ονοματοποιούνται, τα όριά τους δεν είναι διακριτά, δηλαδή δράσεις-ενέργειες, της μετακαταστροφικής φάσης αποτελούν και δράσεις-ενέργειες, της προκαταστροφικής φάσης, όπως είναι για παράδειγμα η αξιολόγηση του κινδύνου και ο μετριασμός των επιπτώσεων. Στις περισσότερες περιπτώσεις, ο κύκλος διαχείρισης καταστροφής χρησιμοποιείται για την κατανόηση και περιγραφή των διαφόρων επιχειρησιακών σταδίων, στο πλαίσιο ενός σχεδιασμού και μιας προετοιμασίας ενός συστήματος για τον επικείμενο ή εξελισσόμενο κίνδυνο.

1.4 Πολιτική Προστασία

Με τον όρο Πολιτική Προστασία (Civil Protection) νοείται ένα σύνολο διαδικασιών και δράσεων που σκοπό έχουν την προστασία των ατόμων και του ανθρωπογενούς περιβάλλοντος από τις φυσικές και ανθρωπογενείς καταστροφές. Οι δράσεις πολιτικής προστασίας καλύπτουν όλες τις φάσεις διαχείρισης καταστροφών, εκτάκτων αναγκών και κρίσεων, με στόχο την πρόληψη των ίδιων των καταστροφών ή/και το μετριασμό των συνεπειών από την εκδήλωση επικίνδυνων φαινομένων ή συμβάντων, μέσα από διαδικασίες και μέτρα πρόληψης και προετοιμασίας, απόκρισης του συστήματος - αντιμετώπισης και αποκατάστασης-ανασυγκρότησης. Εξ ορισμού, λοιπόν μια πολιτική πολιτικής προστασίας αναφέρεται στη διαχείριση κινδύνου καταστροφής.

Η πολιτική προστασία σχετίζεται με ένα ευρύ φάσμα πολιτικών και ιδίως με τις πολιτικές για το περιβάλλον, την ανάπτυξη, την παιδεία, την υγεία, την ασφάλεια, τη δημόσια διοίκηση. Αξιοποιεί επιστημονικές και τεχνολογικές δυνατότητες διαφόρων επιστημών και χρειάζεται ανάλογη διαθεσιμότητα πόρων, ενώ ο σχεδιασμός της αντανακλά την υφιστάμενη πολιτική για τη μείωση της πιθανότητας εκδήλωσης αρνητικών επιπτώσεων από την εκδήλωση ενός φαινομένου ή συμβάντος. Διαμορφώνεται στο πλαίσιο της υφιστάμενης οργάνωσης του κράτους και η υλοποίησή της προϋποθέτει πολιτική δέσμευση, θεσμική ρύθμιση και κοινωνική συμμετοχή (Δανδουλάκη, 2012). Μπορεί να περιλαμβάνει τόσο προληπτικά μέτρα για τον περιορισμό των επιπτώσεων μελλοντικών καταστάσεων έκτακτης ανάγκης ή καταστροφών, όσο και την παρεχόμενη βοήθεια σε πληθυσμούς που βρίσκονται σε ανάγκη λόγω της εκδήλωσης έκτακτης κατάστασης ή φυσικής καταστροφής. Στο σχεδιασμό και την εφαρμογή πολιτικής προστασίας μετέχουν η δημόσια διοίκηση σε όλα τα διοικητικά επίπεδα, φορείς και οργανισμοί του ευρύτερου δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα, μη κυβερνητικές οργανώσεις και οι πολίτες (Γκουντρίχου & Δανδουλάκη, 2017).

Ο σχεδιασμός αναπτύσσεται για συγκεκριμένη χωρική κλίμακα αναφοράς (εθνική, περιφερειακή, τοπική) και αναφέρεται σε αντίστοιχη κλίμακα χρόνου. Στην εθνική κλίμακα σχεδιασμού αποτυπώνεται η εθνική πολιτική πολιτικής προστασίας ως ένα πλαίσιο μεσοπρόθεσμων ή μακροπρόθεσμων στόχων και προσδιορίζονται επιμέρους τομείς του σχεδιασμού, όπως ο σχεδιασμός περιβαλλοντικής διαχείρισης, ο σχεδιασμός για την ασφάλεια, την υγεία, την εκπαίδευση, την εργασία κ.λ.π., στους οποίους θα πρέπει να ενσωματωθεί η προσέγγιση αυτή. Ο σχεδιασμός σε εθνικό

επίπεδο μπορεί να αποτυπώνεται σε ένα εθνικό σχέδιο στο οποίο θα περιγράφονται δράσεις σε όλους τους τομείς του κύκλου διαχείρισης της διακινδύνευσης. Αντίστοιχα, ο σχεδιασμός στο περιφερειακό και τοπικό επίπεδο αναπτύσσεται στο πλαίσιο των εθνικών στόχων, λαμβάνοντας υπόψη τις τοπικές συνθήκες. Παράλληλα, απαιτούνται θεσμικές ρυθμίσεις για τον ορισμό των διαδικασιών και των οργάνων σχεδιασμού και εφαρμογής, ελέγχου, αποτίμησης και ανατροφοδότησης του σχεδιασμού.

Η μεγαλύτερη πρόκληση της πολιτικής προστασίας είναι η ανάπτυξη της ικανότητας αντιμετώπισης εκτάκτων καταστάσεων που υπερβαίνουν το σενάριο στο οποίο βασίστηκε ο σχεδιασμός της. Προς αυτήν την κατεύθυνση, πολύτιμη αποδεικνύεται η συνεχής κατάρτιση, επιμόρφωση και εκπαίδευση του δυναμικού πολιτικής προστασίας, καθώς και η δικτύωση ατόμων φορέων και υπηρεσιών, προκειμένου να διευκολύνεται η μεταφορά εμπειρίας, γνώσης και τεχνογνωσίας. Αυξανόμενη επίσης σημασία αποκτά η διεθνής αλληλεγγύη και αλληλοϋποστήριξη (Δανδουλάκη, 2012).

1.5 Εθελοντισμός και πολιτική προστασία

Στη σύγχρονη εποχή της παγκοσμιοποίησης οι κρατικοί μηχανισμοί δυσκολεύονται όλο και περισσότερο να ανταπεξέλθουν από μόνοι τους με επιτυχία στις αυξανόμενες απαιτήσεις επέμβασης και αποκατάστασης των καταστροφών. Η απαίτηση για κάθε είδους βοήθεια σε εθνικό ή διεθνές επίπεδο φαίνεται να ξεπερνά τις εκάστοτε κρατικές δυνατότητες. Έτσι σε παγκόσμιο επίπεδο αυξάνεται η τάση για αυτοδιαχείριση των ακραίων καταστάσεων και η υποστήριξη των κρατικών μηχανισμών μέσω του εθελοντισμού (Βαρσάμης, 2015).

Ο εθελοντισμός αποτελεί κάθε εργασία η οποία δεν έχει ως σκοπό το οικονομικό κέρδος και κάθε μορφή μη αμειβόμενης εργασίας. Εθελοντής είναι ο πολίτης που επιθυμεί και προσφέρει ανιδιοτελώς το χρόνο, τη γνώση και την δράση του προς όφελος άλλων ανθρώπων χωρίς αντάλλαγμα. Ορίζεται ως «η μη αμειβόμενη και χωρίς επαγγελματική εξέλιξη δραστηριοποίηση των πολιτών, που αποβλέπει στην ευημερία του συνανθρώπου, της κοινότητας και της κοινωνίας γενικότερα. Δεν περιορίζεται μόνο στην παροχή ανιδιοτελούς κοινωνικού έργου, αλλά περισσότερο αφορά σε μια στάση ζωής με ιδιαίτερες αξίες, όπως η φιλανθρωπία, η αλληλεγγύη, η κοινωνική δικαιοσύνη και η κοινωνική συμμετοχή» (Παπακυριακού & Πάτας, 2007, σελ. 4).

Σύμφωνα με το Ευρωπαϊκό Κέντρο Εθελοντισμού, ο εθελοντισμός αποτελεί μέσο για την επίτευξη κοινωνικής ενσωμάτωσης και κοινωνικής ολοκλήρωσης συμβάλλοντας στην κοινωνική συνοχή, δημιουργώντας δεσμούς εμπιστοσύνης και αλληλεγγύης επενδύοντας στο κοινωνικό κεφάλαιο. Οι εθελοντές προέρχονται από όλες τις κοινωνικοοικονομικές τάξεις και ηλικίες και μπορούν να συμβάλλουν στη θετική εξέλιξη και αλλαγή. Μπορεί να αξιοποιηθεί ως εργαλείο προώθησης της ενεργής και υπεύθυνης κοινωνικής συμμετοχής και των κοινωνικών δικτύων του ατόμου, ενώ συνιστά μείζονα δύναμη ενδυνάμωσης της τοπικής ανάπτυξης και της Κοινωνίας Των Πολιτών (civilprotection.gr).

Οι εθελοντικές ομάδες και οι διάφορες μορφές δράσεων τους μπορούν να συμβάλλουν σημαντικά στην Πολιτική Προστασία για την αντιμετώπιση καταστροφών, μέσω των δεξιοτήτων, των γνώσεων και των πόρων που μπορούν να προσφέρουν. Οι δράσεις αυτές αφορούν (Καραμάνου, 2012):

- Τον «κοινωνικό εθελοντισμό» για την παροχή βοήθειας σε ευπαθείς ομάδες ή σε πληγέντες από καταστροφές (π.χ. ομάδες διάσωσης/πρώτων βοηθειών ή ομάδες προσκοπισμού για παροχή πρώτων βοηθειών).
- Τον «περιβαλλοντικό εθελοντισμό» με την ανάπτυξη δράσεων για την προστασία των οικοσυστημάτων και τη μείωση της ευαλωτότητας, την περιβαλλοντική εκπαίδευση κ.λπ.
- Ομάδες με συγκεκριμένο πεδίο δράσης με την πολιτική προστασία (π.χ. ομάδες δασοπυρόσβεσης).
- Διάφορες δράσεις εθελοντικών οργανώσεων που συνεπικουρούν με αυτές της πολιτικής προστασίας (π.χ. ραδιοερασιτέχνες, καταδρομείς, εξωραϊστικοί, κληρονομικοί ή ορειβατικοί σύλλογοι, κ.ά.).
- Δράσεις μεμονωμένων ατόμων ή ομάδων πολιτών χωρίς κάποια ιδιαίτερη οργανωτική δομή, οι οποίοι ενεργοποιούνται για τις ανάγκες μιας καταστροφής συμβάλλοντας στο έργο της πολιτικής προστασίας.

Η ευαισθητοποίηση της κοινωνίας σε θέματα εθελοντισμού συμβάλλει στη δημιουργία μιας σύγχρονης κοινωνίας όπου η κοινωνική συμμετοχή αποτελεί «εργαλείο» το οποίο μπορεί να χρησιμοποιηθεί σε πολλούς κρατικούς και μη μηχανισμούς. Η εθελοντική προσφορά έχει δραστηριοποιηθεί σε πολλούς τομείς και συνδέεται με την κοινωνική ανάπτυξη μιας χώρας. Ο εθελοντισμός ως ιδιωτική

πρωτοβουλία αποτελεί πράξη που έχει ηθική διάσταση, καθώς ικανοποιεί την επιθυμία για προσφορά και τη συμμετοχή στο κοινωνικό γίγνεσθαι (Μπουρίκος & Σωτηρόπουλος, 2014), ενώ η εθελοντική εργασία συνιστά κοινωνική εργασία (προνοιακή υπηρεσία) λειτουργώντας ως ένα σημείο συμπληρωματικά στην κοινωνική πολιτική του κράτους καλύπτοντας πιθανές ελλείψεις (Αλεξίου, 2003). Οι κυβερνήσεις αναγνωρίζουν τα κοινωνικά και οικονομικά οφέλη του εθελοντισμού και προτείνεται ως ένας θεσμός ενίσχυσης ή υποκατάστασης των κρατικών δράσεων (Καραμάνου, 2012).

Κεφάλαιο 2

Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός

2.1 Βασικές πληροφορίες

Ο Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός (ΕΕΣ) ιδρύθηκε στις 10 Ιουνίου του 1877, με πρωτοβουλία της βασίλισσας Όλγας και πρώτο πρόεδρο τον νομομαθή Μάρκο Ρενιέρη. Λίγους μήνες αργότερα, στις 6 Οκτωβρίου του ίδιου χρόνου, αναγνωρίστηκε επίσημα από τη Διεθνή Επιτροπή Ερυθρού Σταυρού (ICRC) και σήμερα αποτελεί μέρος της «οικογένειας» του Διεθνούς Κινήματος Ερυθρού Σταυρού και Ερυθράς Ημισελήνου. Σύμφωνα με το νομικό καθεστώς του, είναι μη κερδοσκοπικός οργανισμός, επίσημα εγγεγραμμένος το 1914, αναγνωρισμένος από την Ελληνική Δημοκρατία ως εθελοντικός οργανισμός παροχής βοήθειας, που υποστηρίζει τις δημόσιες αρχές στον ανθρωπιστικό τομέα. Στο έργο του διέπεται από τις επτά (7) Θεμελιώδεις Αρχές του Διεθνούς Κινήματος Ερυθρού Σταυρού και Ερυθράς Ημισελήνου: Ανθρωπισμός, Αμεροληψία, Ουδετερότητα, Ανεξαρτησία, Εθελοντισμός, Ενότητα και Παγκοσμιότητα. Ο ΕΕΣ συνεργάζεται με άλλους οργανισμούς, κυβερνητικούς και μη.

Οι βασικοί σκοποί και στόχοι του ΕΕΣ, όπως περιγράφονται στο καταστατικό του, είναι σε περίοδο πολέμου η θεραπεία και η περίθαλψη των τραυματιών, η μέριμνα για τους αιχμαλώτους και η προστασία των θυμάτων πολέμου, ενώ σε περίοδο ειρήνης κρίνεται ως αναγκαία η παροχή βοήθειας στους πληττόμενους από θεομηνίες και επιδημίες, η παροχή κοινωνικο-προνοιακού και φιλανθρωπικού έργου και η προαγωγή της δημόσιας υγείας γενικότερα (ΕΕΣ, 2018).

Από το 1877 έως σήμερα, ο ΕΕΣ συνεχίζει άκοπα την επιτέλεση του ανθρωπιστικού του έργου, φροντίζοντας τις πιο αδύναμες πληθυσμιακές ομάδες της χώρας. Σε συνεργασία με άλλους θεσμικούς φορείς, κρατικούς και μη, βρίσκεται στο πλευρό κάθε ανθρώπου, οικογένειας ή ομάδας που αντιμετωπίζει δυσκολίες χωρίς να θέτει φυλετικά, εθνικά ή οικονομικής κατάστασης όρια στη δράση του. Παράλληλα, όταν και όποτε υπάρχει ανάγκη στο εξωτερικό, ο ΕΕΣ ενεργοποιείται σε συνεργασία με τους Εθνικούς Συλλόγους άλλων χωρών, με αποστολές ανθρωπιστικής βοήθειας σε διάφορα μέρη του κόσμου.

Με βαθιά ανθρωπιστικά ιδανικά και με αίσθημα ευθύνης, ο ΕΕΣ ήταν και είναι παρών στα σημαντικότερα ιστορικά γεγονότα της Ελλάδας αλλά και διεθνώς, επιτελώντας το σύνθετο ανθρωπιστικό έργο του πάντα με στόχο τον άνθρωπο και πάντα με σεβασμό στα ανθρώπινα δικαιώματα και το Διεθνές Ανθρωπιστικό Δίκαιο.

Θεωρείται ο μεγαλύτερος μη κυβερνητικός οργανισμός στον ελλαδικό χώρο. Το έργο βασίζεται στην άμεση ανταπόκριση και την εθελοντική προσφορά και δράση των πολιτών. Κινητοποιείται έχοντας ως βασικό στόχο την ανακούφιση του ανθρώπινου πόνου σε περιόδους πολέμου και ειρήνης, περιθάλποντας, στηρίζοντας τραυματίες, ασθενείς, ηλικιωμένους, πρόσφυγες, ανθρώπους που αντιμετωπίζουν οικονομικές δυσκολίες και άτομα που ανήκουν σε ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού. Η δράση του έχει συνδεθεί με την επαγρύπνηση, την αλληλεγγύη και τη φιλαλληλία και είναι συνώνυμη της αφιλοκερδούς προσφοράς και της ανιδιοτέλειας.

Με βάση τον εθελοντισμό, ο ΕΕΣ κινητοποιεί 12.000 εθελοντές για τις δράσεις του ανθρωπιστικού του έργου (4.500 Εθελοντές Νοσηλευτικής, 3.000 Εθελοντές Κοινωνικής Πρόνοιας και 4.500 Σαμαρείτες, Εθελοντές Διάσωσης και Ναυαγοςώστες). Το ανθρωπιστικό του έργο επεκτείνεται σε όλη την Ελλάδα μέσω των 86 Περιφερειακών Τμημάτων (redcross.gr).

2.2 Ιστορία του Ελληνικού Ερυθρού Σταυρού

Η ιστορική πορεία του ΕΕΣ είναι συνώνυμη της σύγχρονης ελληνικής ιστορίας, καθώς σε όλες τις φορτισμένες συναισθηματικά, εθνικά και πολιτικά, στιγμές της ελληνικής κοινωνίας, βρίσκεται διαρκώς δίπλα σε όσους αντιμετωπίζουν δυσκολίες. Από τη στιγμή της ιδρύσεώς του έως και σήμερα, κατέχει ενεργό ρόλο στην αντιμετώπιση κρίσεων και είναι παρών προσφέροντας αρωγή με συνέπεια και ανιδιοτέλεια. Η δράση του υποστηρίζεται από τη συλλογική κινητοποίηση των πολιτών, αναδεικνύοντας την πολυσήμαντη και πολύπλευρη δράση των εθελοντών του ως αδιάψευστο μάρτυρα της αλληλεγγύας προσφοράς που είναι έμφυτη στην ελληνική κοινωνία (Πανταζίδης, 1992).

Ανατρέχοντας χρονολογικά την πορεία του ΕΕΣ, οι πρώτες δράσεις του καταγράφονται ένα χρόνο μετά την ίδρυσή του, το 1878. Τότε, με αφορμή την εκδήλωση της Κρητικής Επανάστασης και λόγω της παρουσίας των απελευθερωτικών κινημάτων σε Ήπειρο, Θεσσαλία και Μακεδονία, συγκροτούνται τα πρώτα πρόχειρα

νοσοκομεία με σκοπό την περίθαλψη των τραυματιών και ο Τομέας Νοσηλευτικής του ΕΕΣ. Τρία χρόνια αργότερα, το 1881, για την αντιμετώπιση του μεγάλου σεισμού στη Χίο, ο ΕΕΣ συγκροτεί ένα κινητό χειρουργείο για τη φροντίδα των τραυματιών και οργανώνει τη διανομή τροφίμων, ιματισμού και ειδών πρώτης ανάγκης.

Στην έκβαση του Ελληνοτουρκικού πολέμου, κατά το 1897, η επιτακτική ανάγκη για περίθαλψη του άμαχο πληθυσμού αλλά και του στρατού, εκπληρώνεται από τον ΕΕΣ. Κατά τη διάρκεια αλλά και μετά το τέλος του πολέμου, περιθάλπει τους πρόσφυγες και προσφέρει νοσηλευτική επικουρία στον μαχόμενο στρατό και στον άμαχο πληθυσμό ιδρύοντας κινητά νοσοκομεία που περιοδεύουν σε όλη την Ελλάδα. Συνεχίζοντας το πλάνο ενίσχυσης της νοσοκομειακής περίθαλψης, το 1911 ιδρύεται η Πρώτη Πρακτική Σχολή Αδελφών Νοσοκόμων, μονοετούς φοίτησης, με στόχο την κατάρτιση και κατ' επέκταση την ουσιαστική συμβολή του Συλλόγου στην υγειονομική υπηρεσία για την περίθαλψη και νοσηλεία των τραυματιών του πολέμου. Έτσι, την περίοδο 1912-1913 και στη σκιά των Βαλκανικών πολέμων, με τη βοήθεια εράνων από το εξωτερικό ιδρύονται νοσοκομειακές μονάδες του ΕΕΣ σε όλη την Ελλάδα για την περίθαλψη των τραυματιών του πολέμου (Πανταζίδης, 1987).

Την περίοδο του Α' Παγκοσμίου Πολέμου, και πιο συγκεκριμένα κατά το 1914-1915, ιδρύεται η Σχολή Επικούρων Αδελφών Νοσοκόμων, διετούς φοίτησης, και στην εκπλήρωσή της χορηγείται η πρώτη Άδεια Ασκήσεως Επαγγέλματος στην Ελλάδα. Έτσι, με περισσότερα πλέον καταρτισμένα μέλη συγκροτούνται και περισσότερα κινητά νοσοκομεία, καθώς και μόνιμα πια παραρτήματα. Επιπλέον για την αντιμετώπιση των απωλειών του πολέμου ιδρύεται η Επιτροπή και το Γραφείο Αιχμαλώτων Πολέμου, αποτελώντας υπηρεσίες μέσω των οποίων καθίσταται δυνατή η αναζήτηση αιχμαλώτων και αγνοουμένων πολέμου.

Τον Αύγουστο του 1917, και συγκεκριμένα στις 6 Αυγούστου, που ξεσπά η μεγάλη πυρκαγιά της Θεσσαλονίκης, οι αρμόδιοι φορείς συνεργάζονται με τις Εθελόντριες Αδελφές Νοσοκόμες του ΕΕΣ και προσφέρουν άμεση υγειονομική περίθαλψη και ανθρωπιστική βοήθεια διανέμοντας τρόφιμα και είδη ανάγκης στους πυρόπληκτους. Μερικά χρόνια αργότερα και συγκεκριμένα κατά την περίοδο της Μικρασιατικής εκστρατείας (1919-1922) ιδρύονται νοσοκομεία, θεραπευτήρια και άλλα ιατρεία για την περίθαλψη και νοσηλεία των τραυματιών του πολέμου και την φιλανθρωπική αρωγή των προσφύγων (ΕΕΣ, 2009) . Μάλιστα το 1922, ιδρύεται και η Κεντρική Ερανική Επιτροπή και διενεργείται ο Πρώτος Ετήσιος Πανελλήνιος Έρανος με σκοπό

την περαιτέρω ενίσχυση των ευπαθών ομάδων. Το 1923 ιδρύεται η Σχολή Διπλωματούχων Αδελφών Νοσοκόμων και Επισκεπτριών, ενώ ο ΕΕΣ αναλαμβάνει τη λειτουργία του «Ασκληπιείου Βούλας», το οποίο από το 1920 και μέχρι τότε ήταν το Ειδικό Σανατόριο του Πανελληνίου Συνδέσμου κατά της Φυματίωσης. Το ίδιο έτος, λόγω της υπογραφής της συνθήκης της Λωζάνης και της ανταλλαγής πληθυσμών, αποστέλλονται 4 υγειονομικές αποστολές που αναλαμβάνουν την σύσταση ιατρείων και την περισυλλογή των προσφύγων κάθε εθνικότητας, με κύριες δράσεις την απολύμανση, τον εμβολιασμό, την αποφθειρίαση, καθώς και τη διανομή τροφίμων και ιματισμού. Το 1924 ιδρύεται η Νεότητα του ΕΕΣ και εκδίδεται το πρώτο έντυπο φυλλάδιό της (ΕΕΣ, 2009).

Το 1930 εγκαινιάζεται ένα ακόμα νοσοκομείο που χτίστηκε από δωρεές των ευεργετών Εμμανουήλ Μπενάκη και Μαρίνου Κοργιαλένιου. Το Κοργιαλένιο-Μπενάκειο Νοσοκομείο, όπως ονομάστηκε, αποτέλεσε το πιο εξελιγμένο νοσοκομείο της εποχής, με εξοπλισμό που ανταποκρινόταν στις εξελίξεις της επιστήμης και της τεχνολογίας που λάμβαναν χώρα κατά την εποχή εκείνη. Το 1931 ο ΕΕΣ παραλαμβάνει τον επίκουρο Σύνδεσμο «Σωτήρ» που αποτελούσε τον πρώτο σταθμό πρώτων βοηθειών της Αθήνας και οργανώνει και διευρύνει τη δράση του, ενώ το 1932 λειτουργεί και η πρώτη «Σχολή Εθελοντών Τραυματιοφορέων». Η σύσταση περισσότερων κέντρων περίθαλψης φάνηκε χρήσιμη, καθώς στο σεισμό της Χαλκιδικής, ο ΕΕΣ βρέθηκε αντιμέτωπος με την πρόκληση να περιθάψει τους σεισμόπληκτους, τους 25.000 άστεγους και τους τραυματίες του σεισμού στην Ιερισσό (ΕΕΣ, 1938; ΕΕΣ, 1971).

Οι δράσεις του ΕΕΣ είναι έντονες και την περίοδο 1940-1945, δηλαδή κατά τη διάρκεια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου και της Γερμανικής Κατοχής. Λαμβάνοντας ενεργό ρόλο στην αντιμετώπιση της κρίσης, ο ΕΕΣ παρέχει νοσηλευτική φροντίδα, στελεχώνει μέσα από δωρεές νοσοκομειακές μονάδες και σταθμούς πρώτων βοηθειών και στοχεύει ολοένα και πιο εντατικά στην περίθαλψη των τραυματιών. Επιπλέον, διοργανώνει συσσίτια και διανέμει κουβέρτες και είδη ιματισμού στις ευπαθείς ομάδες. Σε μια από τις πιο δύσκολες περιόδους της σύγχρονης ελληνικής ιστορίας, ο ΕΕΣ υποκαθιστά ουσιαστικά το κράτος προσφέροντας υπηρεσίες πρόνοιας και διαθέτοντας τις υποδομές του για τη στήριξη του ελληνικού λαού μέσα στις κακουχίες του πολέμου και της επώδυνης κατοχής (Γερούλανος, 1940).

Την περίοδο 1950-1980 οι δράσεις του ΕΕΣ είναι περιορισμένες. Ωστόσο, το 1953 συνδράμει στην φροντίδα των πληγέντων μετά από τους σεισμούς των Ιονίων νήσων και βοηθά με τη διανομή υλικού για την κάλυψη των πρώτων αναγκών, ενώ το 1965 ιδρύεται ο Τομέας Κοινωνικής Πρόνοιας του ΕΕΣ με σκοπό την καλύτερη οργάνωση και την πιο αποτελεσματική δράση. Επόμενες δράσεις του είναι η φροντίδα των πολιτών μετά τους μεγάλους σεισμούς στην Κορινθία το 1981 και στην Καλαμάτα το 1986, συμμετέχοντας στην ανακούφιση των σεισμοπαθών και στο έργο της περίθαλψης και υποστήριξής τους με εθελοντές από όλους τους Τομείς του Συλλόγου (ΕΕΣ, 2009).

Οι δράσεις του ΕΕΣ γίνονται πάλι έντονες μετά το 1990. Το 1992 οι εθελοντές του ΕΕΣ βοηθούν τους σεισμοπαθείς του Νομού Ηλείας και τους πυρόπληκτους κατοίκους της Σάμου και της Ικαρίας. Το 1993 παρέχεται οργανωμένη βοήθεια και υποστήριξη στους σεισμοπαθείς του Πύργου και το 1994 στους σεισμοπαθείς των νησιών του Αιγαίου. Την ίδια χρονιά προσφέρει περίθαλψη και υποστήριξη στους κατοίκους του Νομού Καρδίτσας, του Νομού Τρικάλων, της Ρόδου, της Κάσου και της Καρπάθου, που πλήττονται από καταστροφικές πλημμύρες. Το 1995, σημαντική είναι η παροχή πρώτων ειδών και βοήθειας των κατοίκων της Κοζάνης και των Γρεβενών. Ο ΕΕΣ και το δίκτυο εθελοντών του έχει καθοριστικής σημασίας συμμετοχή στην ανακούφιση των σεισμοπαθών ή πυρόπληκτων και στο έργο της περίθαλψης και υποστήριξής τους. Απόδειξη αυτού του γεγονότος αποτελεί η δράση του κατά τον καταστροφικό σεισμό του 1999 στην Αθήνα, αλλά και του σεισμού του 2003 στη Λευκάδα (ΕΕΣ, 2007).

Ωστόσο, σημαντική ήταν η δράση του ΕΕΣ και σε ζητήματα άλλων χωρών. Χαρακτηριστικό είναι το γεγονός πως το 1991 οργανώνονται στη Θεσπρωτία, τα Ιωάννινα, την Καστοριά και τη Φλώρινα υποδομές υποδοχής του μετακινούμενου πληθυσμού από την Αλβανία στην Ελλάδα. Ταυτόχρονα, ο ΕΕΣ συντελεί και στην οργάνωση Προγραμμάτων Αγωγής Υγείας στα Τίρανα στο πλαίσιο της παροχής βοήθειας Κοινωνικής Πρόνοιας στη γειτονική χώρα. Το 1993, με αίσθημα φιλανθρωπίας και αλληλεγγύης, παρέχεται υποστήριξη και ανθρωπιστική βοήθεια στους πληγέντες πληθυσμούς των περιοχών της πρώην Γιουγκοσλαβίας, ανεξάρτητα από την εθνική ή θρησκευτική τους προέλευση. Το 1997, με πρωτοβουλία και χρηματοδότηση του ΕΕΣ οργανώνεται το Πολυδύναμο Κέντρο Κοινωνικής Υποστήριξης και Ένταξης Προσφύγων και το Κέντρο στη Νέα Μάκρη για τη

φιλοξενία αιτούντων ασύλου Κούρδων, Ιρακινών και Αφγανών. Μάλιστα, την ίδια εποχή παρέχεται βοήθεια και στη γειτονική Βουλγαρία, η οποία μαστιάζεται από κοινωνικοοικονομικές κρίσεις. Παράλληλα, ανθρωπιστική βοήθεια αποστέλλεται και στην Γεωργία, όπως και στην Αρμενία το 1998, ενώ ένα χρόνο αργότερα το 1999, κατά την ανασυγκρότηση του κράτους της Πρώην Γιουγκοσλαβικής Δημοκρατίας της Μακεδονίας (ΠΓΔΜ), ο ΕΕΣ παρέχει υποστήριξη και βοήθεια στον πληθυσμό προσφέροντας τις υπηρεσίες του σε συνθήκες έλλειψης οργανωμένου κρατικού μηχανισμού (ΕΕΣ, 2009).

Μεγάλης σημασίας είναι οι δράσεις του ΕΕΣ σε όλη τη δεκαετία του 1990, καθώς και την περίοδο της Βαλκανικής κρίσης, κατά την οποία είναι έτοιμος για να αντιμετωπίσει καταστάσεις έκτακτης ανάγκης. Μάλιστα, κινητοποιείται στο Πόγραδετς της Αλβανίας προσφέροντας ανθρωπιστική βοήθεια στους πρόσφυγες, ενώ προσφέρει και ανθρωπιστική βοήθεια στους σεισμοπαθείς της Τουρκίας. Και την επόμενη δεκαετία παρέχεται ανθρωπιστική βοήθεια στους ανθρώπους που βρίσκονται σε ανάγκη. Συγκεκριμένα το 2001 αποστέλλεται βοήθεια από την Ελλάδα στο Τατζικιστάν για την αντιμετώπιση των δύσκολων συνθηκών κατά την περίοδο ξηρασίας, ενώ το 2002 παρέχεται ανθρωπιστική βοήθεια στον πληθυσμό του Αφγανιστάν, καθώς και στους πληθυσμούς της Παλαιστίνης κατά το 2004, στο πλαίσιο των αρχών της αμερόληπτης και άμεσης αρωγής στους ανθρώπους που βρίσκονται σε ανάγκη. Ενεργή παρουσία έχει και στην αντιμετώπιση των απωλειών του πολέμου στο Ιράκ. Επιπλέον, στο πλαίσιο της συμμετοχής του ΕΕΣ στη διεθνή δράση του κινήματος, υποστηρίζονται δομές εκτάκτων αναγκών, όπως για το καταστροφικό τσουνάμι στην Ασία το 2005, όπου συγκεκριμένα αποστέλλεται ιατροφαρμακευτική και ανθρωπιστική βοήθεια στους πληθυσμούς της Ινδονησίας και της Σρι Λάνκα (ΕΕΣ, 2007).

Την ίδια περίοδο, ο ΕΕΣ αποστέλλει ανθρωπιστική βοήθεια στους σεισμοπαθείς του Πακιστάν και στους πληγέντες από τον τυφώνα Κατρίνα κατοίκους της Νέας Ορλεάνης, ενώ ασχολείται και με την οργάνωση και πραγματοποίηση προγραμμάτων υποστήριξης και ενημέρωσης σχετικά με το AIDS στην Αφρική και συγκεκριμένα στο Καμερούν και τη Σενεγάλη. Την ίδια χρονιά ενισχύει και τους κατοίκους του Λιβάνου που πλήττονται από την σύρραξη. Ένα χρόνο αργότερα, βοηθά την κρίση στο Κονγκό και τη Ζιμπάμπουε και το 2007 στέλνει επισιτιστική βοήθεια στο Μαλάουι, ενώ συμμετέχει στην πρώτη Μεσογειακή Διάσκεψη επί ελληνικού εδάφους

με πολύ μεγάλη συμμετοχή εθνικών συλλόγων Ερυθρού Σταυρού και Ερυθράς Ημισελήνου από 22 χώρες. Το 2019, αμέσως μετά την επιβεβαίωση της είδησης του καταστροφικού σεισμού στην Αλβανία, ο ΕΕΣ συγκέντρωσε και απέστειλε στη γείτονα χώρα μεγάλη ανθρωπιστική βοήθεια που ζητήθηκε για την αντιμετώπιση της έκτακτης ανάγκης (ΕΕΣ, 2020α). Βέβαια, θα ήταν παράλειψη να μην αναφερθεί πως παρά τις εξωτερικές δράσεις του δεν σταματά να αναπτύσσει το δίκτυο περίθαλψης εντός της Ελλάδος. Αναλυτικότερα, κυρώνεται με νόμο το 1993 η σύσταση του Κοινοφελούς Ιδρύματος Ερρίκος Ντυνάν (ΚΙΕΝ) και το 1996 θέτονται σε λειτουργία οι εργασίες ανέγερσης του Νοσοκομείου Ερρίκος Ντυνάν, το οποίο και εγκαινιάζεται το 2000 (ΕΕΣ, 2007).

Κατά την έξαρση της προσφυγικής-μεταναστευτικής κρίσης του 2015, ο ΕΕΣ εργάστηκε ως επίσημος αρωγός της πολιτείας για την κάλυψη επειγουσών αναγκών προσφύγων και μεταναστών, βοηθώντας στην ελάφρυνση των συνεπειών της στην ελληνική κοινωνία. Με την υποστήριξη της Διεθνούς Ομοσπονδίας Ερυθρού Σταυρού και Ερυθράς Ημισελήνου και Εθνικών Συλλόγων άλλων χωρών, ο ΕΕΣ παρείχε ιατρονοσηλευτικές υπηρεσίες, ψυχοκοινωνική υποστήριξη, διασωστικές επιχειρήσεις και είδη πρώτης ανάγκης, ενώ ήταν παρών σε Κέντρα Υποδοχής, χώρους φιλοξενίας και σημεία εισόδου των προσφύγων. Επιπλέον, με την υποστήριξη της Διεθνούς Ομοσπονδίας και με τη χρηματοδότηση της Υπηρεσίας Ανθρωπιστικής Βοήθειας και Πολιτικής Προστασίας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (ECHO), ξεκίνησε την υλοποίηση προγράμματος διάθεσης προπληρωμένων καρτών (cash transfer programme) σε πρόσφυγες και μετανάστες, με στόχο την κάλυψη μέρους των αναγκών τους (Μουρούζη, 2019).

Στις φονικές πυρκαγιές της 23ης Ιουλίου 2018 στο Μάτι, ο ΕΕΣ κινητοποίησε το ανθρώπινο δυναμικό και το διασωστικό εξοπλισμό του, προσφέροντας άμεση συνδρομή και ανακούφιση στους πληγέντες κατοίκους, κυρίως στους τομείς των Πρώτων Βοηθειών, της Διάσωσης, της Έρευνας και Αναζήτησης αγνοουμένων. Παράλληλα, προχώρησε ταχύτατα στο άνοιγμα τραπεζικού λογαριασμού ειδικού σκοπού στον οποίο απλοί πολίτες, εταιρείες, επιχειρηματικοί όμιλοι, ιδρύματα και φορείς από όλη την Ελλάδα και το εξωτερικό, συνεισέφεραν γενναιόδωρα χρηματικά ποσά για την υποστήριξη των πληγέντων κατοίκων των Δήμων Ραφήνας-Πικερμίου, Μαραθώνα και Μεγαρέων (ΕΕΣ, 2019).

Ο ΕΕΣ, πάντοτε πιστός στις αρχές και τις αξίες που τον διέπουν, το 2020 εδραίωσε και διεύρυνε το πεδίο του ανθρωπιστικού του έργου, υπογράφοντας μνημόνια συνεργασίας με τα Υπουργεία Δικαιοσύνης, Εσωτερικών και Μετανάστευσης, στοχεύοντας στη καλύτερη δυνατή συνεργασία προκειμένου να ανταποκριθεί πλήρως στις διαρκώς αυξανόμενες ανάγκες της εποχής (ΕΕΣ, 2020β).

Το 2021 ήταν μια δύσκολη χρονιά για την Ελλάδα και για όλο τον κόσμο άλλωστε, λόγω της πανδημίας, σε συνέχεια του επίσης δύσκολου 2020. Η χώρα μας, όμως, δοκιμάστηκε και από σοβαρές θεομηνίες (σεισμούς, πλημμύρες, πυρκαγιές), γεγονότα που έκαναν την ανάγκη της παροχής ανθρωπιστικής βοήθειας ακόμη πιο έντονη και επείγουσα. Ο ΕΕΣ ήταν κάθε φορά που χρειάστηκε εκεί για να προσφέρει τις υπηρεσίες του. Στις μεγάλες καταστροφικές πυρκαγιές του καλοκαιριού, ο ΕΕΣ κινητοποιήθηκε από την πρώτη στιγμή και κλιμάκιά του βρέθηκαν σε Βαρυμπόμπη, Βίλια, Σταμάτα, Κερατέα, Βόρεια Εύβοια, Αρχαία Ολυμπία, Πάτρα, Ρόδο, Κάρυστο, Μάνη και Γορτυνία, συνδράμοντας στο δύσκολο έργο της κατάσβεσης από την Πυροσβεστική Υπηρεσία. Παράλληλα δημιουργούσαν άμεσα σταθμούς Πρώτων Βοηθειών, όπου παρείχαν υγειονομική φροντίδα και είδη πρώτης ανάγκης σε πυροσβέστες και πυρόπληκτους πολίτες. Ακόμη περισσότερο όμως, ο ΕΕΣ αντιλαμβανόμενος το μέγεθος της καταστροφής, έκανε έκκληση στον κόσμο για συγκέντρωση τροφίμων και χρημάτων για τους πληγέντες. Χαρακτηριστικά, στον σταθμό της Βαρυμπόμπης που έστησε ο ΕΕΣ συλλέχθηκαν πάνω από 300 τόνοι ανθρωπιστικής βοήθειας και συγκεντρώθηκαν περίπου 2,8 εκατομμύρια ευρώ. Η βοήθεια συνεχίστηκε με προσφορά σχολικών ειδών στα παιδιά των πυρόπληκτων περιοχών (ΕΕΣ, 2021α).

Καθ' όλη τη διάρκεια της πανδημίας ο ΕΕΣ έκανε ενημερώσεις, ελέγχους ταχείας ανίχνευσης αντιγόνου (rapid tests) αλλά και χιλιάδες εμβολιασμούς με τις νοσηλεύτριες του. Επίσης, κλιμάκια του ΕΕΣ μοίρασαν σχεδόν σε εβδομαδιαία βάση ανθρωπιστική βοήθεια και είδη πρώτης ανάγκης, ενώ παρείχαν πρώτες ιατρικές βοήθειες σε άστεγους, αναξιοπαθούντες, φτωχές οικογένειες, ηλικιωμένους που ζουν μόνοι τους και δεν έχουν κανένα να τους φροντίσει. Επίσης, ο ΕΕΣ βρέθηκε κοντά στους σεισμόπληκτους της Ελασσόνας και της Κρήτης, παρέχοντας βοήθεια, τρόφιμα, σκηνές και πρώτες βοήθειες (ΕΕΣ, 2022α).

Τα τελευταία χρόνια ο ΕΕΣ παρέμεινε σταθερά προσηλωμένος στο ανθρωπιστικό του καθήκον. Παρά τις εξαιρετικά αντίξοες συνθήκες που κλήθηκε να αντιμετωπίσει λόγω της πανδημίας και άλλων τεράστιων φυσικών καταστροφών (πυρκαγιές, σεισμοί, πλημμύρες κ.ά.), υλοποίησε συνεχείς δράσεις και προγράμματα προς ανακούφιση του ανθρώπινου πόνου και για την παντός είδους ενίσχυση των πλέον ευάλωτων πληθυσμιακών ομάδων της χώρας μας.

Ιδιαίτερης μνείας χρήζει η προσφορά του ΕΕΣ στους αμάχους της Ουκρανίας με τις 9 επιτυχημένες ανθρωπιστικές αποστολές και τους 800 τόνους ανθρωπιστικού υλικού που μετέφερε με ασφάλεια εντός της χώρας, καθώς και στην υποδοχή των εκτοπισμένων πολιτών στην Ελλάδα. Παράλληλα, οι εθελοντές του ΕΕΣ και το 2022 ήταν παρόντες σε όλες τις έκτακτες ανάγκες που προέκυψαν στη χώρα, όπως η σφοδρή κακοκαιρία «Ελπίδα», οι μεγάλες πυρκαγιές του καλοκαιριού (Κρήτη, Αττική, Βόρεια Ελλάδα) και οι καταστροφικές πλημμύρες στην Κρήτη, προσφέροντας πολύτιμη υποστήριξη στην πολιτεία και τους πολίτες (ΕΕΣ, 2022).

Κλείνοντας θα πρέπει να αναφερθεί πως η παραπάνω αναφορά των δράσεων του ΕΕΣ δεν μπορεί να παρουσιάσει εκτενώς το μέγεθος των έργων και την πορεία των 145 χρόνων της ιστορίας του, καθώς πέρα από τις καταγεγραμμένες δράσεις υπάρχουν χιλιάδες άλλες δράσεις των εθελοντών του. Βέβαια, κοινός σκοπός είναι η ανιδιοτελής βοήθεια των ευπαθών ομάδων και η ενίσχυση των κοινωνιών σε περιόδους κρίσης, δηλαδή σε περιόδους που το κράτος αδυνατεί να τις συνδράμει. Η όποια καταγραφή κάποιων σημαντικών στιγμών στην πορεία της ιστορίας του ΕΕΣ δεν μπορεί παρά να παρουσιάσει ένα ελάχιστο μέρος της προσφοράς του. Η ιστορία του ΕΕΣ συνεχίζει να γράφεται κάθε μέρα.

Η πραγματική ιστορία του ΕΕΣ βρίσκεται στην καθημερινή προσφορά των Εθελοντών της Νοσηλευτικής, της Κοινωνικής Πρόνοιας, των Σαμαρειτών, αλλά και της αδιάκοπης επιμονής του Τομέα Αναζητήσεων για να βοηθήσουν, να στηρίξουν και να επουλώσουν τις πληγές των συνανθρώπων μας. Η ιστορία του ΕΕΣ είναι γεμάτη με προσωπικές ιστορίες ανιδιοτελούς προσφοράς ξεχωριστών ανθρώπων που, εθελοντικά, κάνουν πράξη τα ιδεώδη του κινήματος κάθε μέρα.

2.3 Τομείς και Διευθύνσεις ΕΕΣ

Για την καλύτερη λειτουργία και οργάνωση των παρεχόμενων υπηρεσιών του, ο ΕΕΣ είναι διαρθρωμένος γύρω από Τομείς και Διευθύνσεις (ΕΕΣ, 2020α):

- *Τομέας Νοσηλευτικής.* Ο αρχαιότερος Τομέας του Οργανισμού με τη δράση του να ξεκινά το 1878, ένα μόλις χρόνο μετά την ίδρυση του ΕΕΣ. Στη μακρόχρονη πορεία του, νοσηλευτές και εθελοντές του έχουν προσφέρει πολύτιμες υπηρεσίες τιμώντας τις αρχές του ερυθροσταυρικού κινήματος, συμμετέχοντας σε κάθε έκτακτη ανάγκη της χώρας που προέκυψε από τους πολέμους, μετά από φυσικές καταστροφές ή μετακινήσεις πληθυσμών. Σήμερα υλοποιεί ένα μεγάλο μέρος του καθημερινού ανθρωπιστικού έργου του ΕΕΣ, μέσω προγραμμάτων Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας, που απευθύνονται κυρίως σε ευάλωτες ομάδες πληθυσμού, προγραμμάτων συνεχούς Εκπαίδευσης και Έκτακτης Ανάγκης, προγραμμάτων Αγωγής Υγείας και Προαγωγής της Υγείας, για παιδιά και ενήλικες, πιστοποιημένες εκπαιδεύσεις Πρώτων Βοηθειών. Από την ίδρυση του ΕΕΣ μέχρι σήμερα έχουν εκπαιδευτεί περίπου 25.000 άτομα σε ολόκληρη τη χώρα και κινητοποιούνται σε ετήσια βάση 3.000-3.500 εθελοντές. Ο Τομέας Νοσηλευτικής συνεργάζεται με άλλους φορείς για υλοποίηση κοινών προγραμμάτων και συμμετέχει σε Ευρωπαϊκά δίκτυα για την υιοθέτηση κοινής πολιτικής σε θέματα που αφορούν την πρόληψη και προαγωγή της υγείας των Ευρωπαίων πολιτών. Οι νοσηλευτές του ΕΕΣ συμμετέχουν σε διεθνείς αποστολές και επιχειρήσεις βοήθειας, με σκοπό την περίθαλψη και την υγειονομική στήριξη πληγέντων ή μετακινούμενων πληθυσμών και θυμάτων πολέμου.
- *Τομέας Κοινωνικής Πρόνοιας.* Ανταποκρινόμενος στις αλληπάλληλες κοινωνικές προκλήσεις, σχεδιάζει και υλοποιεί, από την ίδρυσή του το 1964 έως σήμερα, προγράμματα και δράσεις για την αντιμετώπιση των σύγχρονων κοινωνικών αναγκών, προκλήσεων και ανθρωπιστικών κρίσεων. Το ανθρωπιστικό πεδίο δράσης του περιλαμβάνει προγράμματα και υπηρεσίες, όπως την Υπηρεσία Ψυχοκοινωνικής Στήριξης, τα προγράμματα «Βοήθεια στο Σπίτι», τα Κέντρα Ανοιχτής Προστασίας Ηλικιωμένων (ΚΑΠΗ), τον Κοινωνικό Ξενώνα Αστέγων, τα Κέντρα Φιλοξενίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων, τα Πολυδύναμα Κέντρα Προσφύγων, τις Κοινωνικές Υπηρεσίες ΕΕΣ σε όλη την επικράτεια. Μέσα από ένα ευρύ πλαίσιο υπηρεσιών ολιστικής προσέγγισης, παρέχεται υποστήριξη στις πλέον ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού, όπως άτομα και οικογένειες με κοινωνικά

και οικονομικά προβλήματα, ηλικιωμένους, άτομα με αναπηρία, άτομα με σοβαρά ή και χρόνια προβλήματα υγείας, πολύτεκνες και μονογονεϊκές οικογένειες, ανέργους, αστέγους, μετανάστες, ασυνόδευτους ανήλικους και άτομα που βιώνουν κάθε μορφής κοινωνικού αποκλεισμού. Ο Τομέας Κοινωνικής Πρόνοιας διατηρεί ένα ευρύ εθελοντικό δίκτυο σε όλη την Ελλάδα, με σκοπό την εκπαίδευση, την ενδυνάμωση και την ανάπτυξη του Σώματος Εθελοντών ειδικότητας Κοινωνικής Πρόνοιας ΕΕΣ, καθώς και τη διαχείριση και κινητοποίησή του, προκειμένου να ανταποκριθεί αποτελεσματικά στην υποστήριξη όλων των ευάλωτων ομάδων πληθυσμού σε εθνικό ή διεθνές επίπεδο.

- *Τομέας Σαμαρειτών, Διασωστών και Ναυαγοσωστών.* Δημιουργήθηκε το 1932 και αποτελεί τη μεγαλύτερη εθελοντική δύναμη Πρώτων Βοηθειών και Διάσωσης στην Ελλάδα, έτοιμη να δράσει σε περιπτώσεις φυσικών ή άλλων καταστροφών και σε κάθε είδους έκτακτη ανάγκη. Δραστηριοποιείται σε 35 πόλεις της Ελλάδας παρέχοντας εξειδικευμένες υπηρεσίες πρώτων βοηθειών, προνοσοκομειακής υποστήριξης ζωής, έρευνας και διάσωσης, πρόληψης και αντιμετώπισης καταστροφών, ναυαγοσωστικής.
- *Ενιαίος Τομέας Εθελοντισμού.* Για περισσότερο από 140 χρόνια, ο ΕΕΣ προσφέρει τις υπηρεσίες του μέσω του μεγαλύτερου δικτύου εθελοντών στη χώρα, με απόλυτο σεβασμό στις ιδρυτικές αρχές και την αποστολή του παγκόσμιου Κινήματος. Ο νεοσύστατος Ενιαίος Τομέας Εθελοντισμού του ΕΕΣ αποσκοπεί στη διάδοση των θεμελιωδών αρχών του Ερυθρού Σταυρού, στην προώθηση της αλληλεγγύης και του ανθρωπισμού, καθώς και στην ενίσχυση της εθελοντικής προσφοράς, θεμέλιο της ενεργού κοινωνικής συμμετοχής αλλά και της εσωτερικής ενδυνάμωσης κάθε κοινωνίας.
- *Τομέας Νεότητας.* Η Διεύθυνση Νεότητας του ΕΕΣ ιδρύθηκε το 1924 και αναβαθμίστηκε σε Τομέα Νεότητας το 2019, με τις σχολικές κοινότητες να αποτελούν τις πρώτες ομάδες δραστηριοποίησης των Εθελοντών Νεότητας. Σήμερα εθελοντές της γίνονται παιδιά και νέοι, ηλικίας 8-28 ετών, καλύπτοντας δράσεις τόσο σε κεντρικό όσο και σε περιφερειακό επίπεδο, μέσω των Περιφερειακών Τμημάτων του ΕΕΣ. Οι Εθελοντές Νεότητας ΕΕΣ συμμετέχουν σε δράσεις προστασίας περιβάλλοντος, εκστρατείες ενημέρωσης, πρόληψης και ευαισθητοποίησης του κοινού, πολιτιστικές και αθλητικές εκδηλώσεις, διεθνείς δράσεις, δράσεις παροχής βοήθειας στην κοινότητα.

- *Τομέας Διεθνούς Συνεργασίας, Οργανωσιακής Ανάπτυξης και Προγραμμάτων ΕΕΣ.* Συστάθηκε τον Ιούνιο του 2019, κατόπιν και της υιοθέτησης από τον ΕΕΣ του από κοινού συμφωνημένου με τη Διεθνούς Ομοσπονδίας Συλλόγων Ερυθρού Σταυρού και Ερυθράς Ημισελήνου (IFRC) «Πλάνου Ανάκαμψης». Ο Τομέας συμβάλλει αφενός στην ανάπτυξη του ΕΕΣ μέσω της εφαρμογής νέων μεθόδων και εργαλείων προς όφελος του συνόλου των Τομέων και Διευθύνσεων του Οργανισμού και αφετέρου στη διευκόλυνση του συντονισμού και στην ταχύτερη υλοποίηση των σταδίων του «Πλάνου Ανάκαμψης». Μέλημα του Τομέα αποτελεί η βέλτιστη αξιοποίηση των δυνατοτήτων όλων των Τομέων, Υπηρεσιών και Διευθύνσεων του ΕΕΣ που παρουσιάζονται στο πλαίσιο του αντικειμένου τους και η ταυτόχρονη αξιοποίηση νέων προγραμμάτων, μεθόδων, εργαλείων και πρακτικών που αναπτύσσει το Διεθνές Κίνημα.
- *Διεύθυνση Αναζητήσεων.* Από την ίδρυσή της, το 1915, μέχρι σήμερα έχει να επιδείξει πολύ σημαντικό έργο, καθώς σε όλη την πορεία της έχει δραστηριοποιηθεί σε έκρυθμες καταστάσεις σε περιόδους πολέμου και ειρήνης, αναζητώντας αγνοούμενους στην Ελλάδα και το εξωτερικό, αλλά και διευκολύνοντας την επικοινωνία αιχμαλώτων, φυλακισμένων και προσφύγων με τους οικείους τους. Διαθέτει το μεγαλύτερο αρχείο αναζητήσεων στην Ελλάδα και ένα από τα μεγαλύτερα παγκοσμίως, με 400.000 ατομικές καρτέλες. Μια ειδοποιός διαφορά του ερυθροσταυρικού κινήματος έναντι των υπόλοιπων φορέων του ανθρωπισμού, είναι το μοναδικό στο είδος του Δίκτυο Οικογενειακών Δεσμών (Family Links Network – Δίκτυο FL), πρώην Δίκτυο Αναζητήσεων, που συνθέτουν η Κεντρική Διεύθυνση Αναζητήσεων, οι αποστολές και τα κλιμάκια ανά τον κόσμο της Διεθνούς Επιτροπής Ερυθρού Σταυρού (ICRC) και οι αντίστοιχες υπηρεσίες των Εθνικών Συλλόγων Ερυθρού Σταυρού και Ερυθράς Ημισελήνου. Με τον όρο Αποκατάσταση Οικογενειακών Δεσμών (Restoring Family Links - RFL) καλύπτονται τρεις άξονες εργασιών που περιλαμβάνουν την πρόληψη, την αναζήτηση και την αποκατάσταση της επικοινωνίας, καθώς και συναφείς δραστηριότητες. Με βασικό μέλημα τη συνοχή της οικογένειας, είναι παρών όπου υπάρχει ανάγκη. Κινητοποιείται σε πολεμικές συρράξεις, μετακινήσεις πληθυσμών, ιδιαίζουσες κοινωνικό-οικογενειακές καταστάσεις, αλλά και σε κάθε είδους κοινωνική μεταβολή ή φυσική καταστροφή που οδηγεί στη διάσπαση οικογενειών. Το έργο των Αναζητήσεων έχει επιπρόσθετα ουσιαστική

κοινωνική προσφορά, καθώς εκτός από ανθρώπους που χάθηκαν λόγω πολεμικών γεγονότων και των συνεπειών τους (πρόσφυγες-μετανάστες), αναζητά και άτομα που εγκατέλειψαν τις οικογένειες τους για προσωπικούς λόγους, απαχθέντα ή υιοθετημένα παιδιά, υπερήλικες, ψυχασθενείς αγνοούμενους.

- *Λοιπές Διευθύνσεις.* Γραφείο Προέδρου, Γενική Γραμματεία, Γενική Διεύθυνση, Οικονομικές Υπηρεσίες, Έλεγχος, Επικοινωνία - Δημόσιες Σχέσεις και Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης, Ανθρώπινοι Πόροι, Δικαστικό, Προμήθειες, Αυτοκίνητα, Κεντρική Αποθήκη, Περιφερειακά Τμήματα, Τεχνική Διεύθυνση.

2.4 Έκτακτη ανάγκη - καταστροφές

2.4.1 Αντιμετώπιση καταστροφών και υπηρεσίες άμεσης αποκατάστασης

Σε κάθε στάδιο της αντιμετώπισης καταστροφών (disaster response), ο ΕΕΣ πραγματοποιεί ενέργειες που αποσκοπούν στη μείωση του αριθμού των θυμάτων και των τραυματισμών που προκαλούνται από μια καταστροφή, όπως επίσης και δράσεις που στοχεύουν στην προστασία των βιοτικών πόρων και τη διασφάλιση συνθηκών υγιεινής και αξιοπρέπειας.

Ο ΕΕΣ διαθέτει ειδική Υπηρεσία «Προετοιμασίας Διαχείρισης και Αντιμετώπισης Καταστροφών» και δύο βασικές Μονάδες, που κινητοποιούνται, μαζί με τις διασωστικές ομάδες και τα κλιμάκια της Διεύθυνσης Αναζητήσεων, για την αντιμετώπιση καταστροφών και σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης: α) τη Μονάδα Υγείας Έκτακτης Ανάγκης (ΜΥΕΑ) και β) την Κινητή Μονάδα Ψυχοκοινωνικής Υποστήριξης Έκτακτης Ανάγκης (ΚΜΨΥΕΑ).

Η ΜΥΕΑ υπάγεται στον Τομέα Νοσηλευτικής και στελεχώνεται από ομάδα επαγγελματιών υγείας με υψηλή τεχνική εξειδίκευση. Αναπτύσσεται στο πεδίο σε περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης, σε σύντομο χρονικό διάστημα, κατόπιν εκτίμησης και αξιολόγησης των αναγκών (σε συνεργασία με την Εθνική Ομάδα Αντιμετώπισης Καταστροφών (ΕΟΑΚ) και τις Τοπικές Υγειονομικές Αρχές), για την κάλυψη επείγουσών βασικών αναγκών υγείας. Παρέχει βασικές υπηρεσίες υγείας, πρώτες βοήθειες και ψυχολογικές πρώτες βοήθειες, επιδημιολογική επιτήρηση των χώρων διαμονής συμβάλλοντας στη διασφάλιση της δημόσιας υγείας. Πραγματοποιεί εμβολιαστικές καμπάνιες, προγράμματα αγωγής, προαγωγής της υγείας και πρόληψης ασθενειών, συλλογή και διάθεση ειδών ατομικής υγιεινής, συμβουλευτική στην

Κοινότητα κ.λ.π. Επίσης, ενημερώνει και εκπαιδεύει επαγγελματίες υγείας, εθελοντές, πολίτες, φορείς, φοιτητές εκπαιδευτικών ιδρυμάτων και τοπικών αρχών σε θέματα πρώτων βοηθειών, αγωγής και προαγωγής υγείας, πρόληψης επιδημιών και ασθενειών.

Η ΜΨΚΥΕΑ υπάγεται στον Τομέα Κοινωνικής Πρόνοιας του ΕΕΣ και στελεχώνεται από κοινωνικούς λειτουργούς, ψυχολόγους και εθελοντές του Τομέα. Αναπτύσσεται, επίσης, στο πεδίο σε περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης παρέχοντας πρώτες βοήθειες ψυχικής υγείας, πληροφόρηση, συναισθηματική υποστήριξη, συμβουλευτική ενηλίκων, παιδιών, εφήβων και οικογενειών, δημιουργική απασχόληση παιδιών σε κατάλληλα διαμορφωμένους χώρους, κατ' οίκον επισκέψεις σε εξυπηρετούμενους προγραμμάτων του ΕΕΣ, κατόπιν σχετικής αξιολόγησης και εφόσον δεν έχουν τη δυνατότητα προσωπικής μετακίνησης και πρόσβασης στις υπηρεσίες. Διασφαλίζει την ενίσχυση της ψυχικής ανθεκτικότητας των πληγέντων και υποστηρίζει την οργάνωση και διαχείριση χώρων καταφυγής-καταυλισμών για την προσωρινή στέγαση των πληγέντων, ενώ επίσης παρέχει ενημέρωση και εκπαίδευση επαγγελματιών, εθελοντών, πολιτών, φορέων, εκπαιδευτικών ιδρυμάτων και τοπικών αρχών σε θέματα Πρώτων Βοηθειών Ψυχικής Υγείας (PFA) και Ψυχοκοινωνικής Υποστήριξης (PSS).

Ο ΕΕΣ δραστηριοποιείται ενεργά στο πεδίο της αντιμετώπισης καταστροφών και άμεσης αποκατάστασης με την παροχή πρώτων βοηθειών ψυχικής υγείας και υπηρεσιών ψυχοκοινωνικής στήριξης, τη διανομή ανθρωπιστικής βοήθειας, την οργάνωση και διαχείριση χώρων καταφυγής-καταυλισμών για την προσωρινή στέγαση των πληγέντων, την παροχή πληροφόρησης, τη δημιουργική απασχόληση παιδιών σε κατάλληλα διαμορφωμένους χώρους, την ενημέρωση και εκπαίδευση επαγγελματιών, εθελοντών, πολιτών, φορέων, εκπαιδευτικών ιδρυμάτων και τοπικών αρχών σε θέματα Πρώτων Βοηθειών Ψυχικής Υγείας (PFA), Ψυχοκοινωνικής Υποστήριξης (PSS), Προστασίας (Protection), Συμμετοχικότητας, Επικοινωνίας & Δέσμευσης (CEA), Διανομής Υλικού Ενίσχυσης (Relief) (ΕΕΣ, 2020α)

2.4.2 Προετοιμασία και παροχή RFL σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης

Η Διεύθυνση Αναζητήσεων, το 2019, ως μέλος και της ΕΟΑΚ του ΕΕΣ, προχώρησε στην ολοκλήρωση εκπαιδευτικών προγραμμάτων που συνδέονται αμιγώς με την επείγουσα επιχειρησιακή δράση, στην επικαιροποίηση του βασικού εξοπλισμού RFL πεδίου, στην παραμετροποίησή του βάσει των προβλεπόμενων από το Δίκτυο FL προδιαγραφών και στη δημιουργία των απαραίτητων συνοδευτικών εγγράφων, σε συνεργασία με τη Διεθνή Επιτροπή Ερυθρού Σταυρού (ICRC).

Ο εξοπλισμός συμπεριέλαβε τσάντες παροχής υπηρεσιών πεδίου και RFL KIT για τη δημιουργία γραφείων πεδίου και αποκτήθηκε με τη συνδρομή της Διεθνούς Ομοσπονδίας Συλλόγων Ερυθρού Σταυρού και Ερυθράς Ημισελήνου (IFRC), μετά τις φονικές πυρκαγιές του Ιουλίου του 2018 στο Μάτι, ως μέρος του προγράμματος προετοιμασίας της κοινότητας. Η Διεύθυνση Αναζητήσεων συμμετείχε ακόμη στο πρόγραμμα «Γνωρίζω και Ενεργώ Καλύτερα», με ειδική παρουσίαση σε θέματα RFL - Διαχείρισης καταστροφών, εστιάζοντας στις δυνατότητες προετοιμασίας και πρόληψης της διακοπής επικοινωνίας (σε επίπεδο οικογένειας και κοινωνικής ομάδας), στην παρουσίαση των εξιδεικευμένων υπηρεσιών RFL σε περίπτωση καταστροφών (και πώς αυτές διασυνδέονται με τις λοιπές υπηρεσίες του ΕΕΣ, όπως με τη διάσωση και τις ψυχολογικές πρώτες βοήθειες), στην προσέγγιση και την ψυχοκοινωνική στήριξη των επωφελούμενων, καθώς και στους μηχανισμούς αποφόρτισης όσων παρέχουν υπηρεσίες RFL. Το σχετικό πρόγραμμα ήταν πιλοτικό και δημιουργήθηκε από τη Διεύθυνση Αναζητήσεων βάσει των διεθνών οδηγιών και προγραμμάτων RFL in Disasters και Broken Links. Επίσης, η Διεύθυνση Αναζητήσεων είναι μέλος ειδικής εργασιακής ομάδας του κινήματος για την ορθή διαχείριση νεκρών και την αναβάθμιση της απόκρισης σε αιτήματα περί της τύχης αγνοουμένων, αντικείμενο που δυστυχώς συχνά άπτεται των συνεπειών των εκτάκτων αναγκών και των καταστροφών (ΕΕΣ, 2020α).

2.4.3 Δράσεις μείωσης επικινδυνότητας καταστροφών

Μια σειρά από ενέργειες επιλέγονται και τίθενται σε εφαρμογή προκειμένου να μειωθεί η επικινδυνότητα των απειλών που αντιμετωπίζει μια κοινότητα. Αυτό επιτυγχάνεται μέσω της μείωσης της έκθεσης σε μια ενδεχόμενη απειλή, της εφαρμογής συστημάτων έγκαιρης προειδοποίησης και της λήψης κατάλληλων μέτρων

προστασίας. Στο πλαίσιο αυτό, ο ΕΕΣ εκπαιδεύει συστηματικά τα στελέχη και τους εθελοντές του αλλά και την ίδια την κοινότητα, στη μείωση της επικινδυνότητας καταστροφών, εκπονεί Σχέδια Έκτακτης Ανάγκης, πραγματοποιεί ασκήσεις και προσομοιώσεις, ενώ για τις ανάγκες του συγκεκριμένου πεδίου έχει προχωρήσει και στη δημιουργία ειδικών Επιχειρησιακών Ομάδων.

Η βασική εκπαίδευση στελεχών αντιμετώπισης καταστροφών αποτελεί εκπαίδευση βασικού επιπέδου όπου οι εκπαιδευόμενοι αποκτούν βασικές γνώσεις πάνω στη διαχείριση του κινδύνου καταστροφών, στον μηχανισμό αντιμετώπισης καταστροφών, στη σχέση ΕΕΣ και Πολιτικής Προστασίας και στα εργαλεία αξιολόγησης του πεδίου. Μόνο το 2019 ο ΕΕΣ έχει εκπαιδεύσει 125 υπαλλήλους και εθελοντές, ενώ έχουν προγραμματιστεί ανάλογες εκπαιδεύσεις σε μια σειρά από Τμήματα της περιφέρειας. Η Εθνική Ομάδα Αντιμετώπισης Καταστροφών (ΕΟΑΚ) και οι Τοπικές Ομάδες Αντιμετώπισης Καταστροφών (ΤΟΑΚ) αποτελούν ομάδες συντονισμού εκτάκτου ανάγκης, οι οποίες ανήκουν στο μηχανισμό αντιμετώπισης καταστροφών του ΕΕΣ.

Τα Σχέδια Έκτακτης Ανάγκης είναι σχέδια τα οποία αναλύουν την πιθανή εξέλιξη μιας απειλής σε μια κοινότητα (π.χ. πυρκαγιά) υπό τη μορφή σεναρίων (βέλτιστο-πιθανότερο-χειρότερο), καθώς και τον τρόπο απόκρισης σε κάθε ένα από αυτά. Επίσης, περιγράφουν τη δομή συντονισμού και περιέχουν βασικές επιχειρησιακές διαδικασίες για την εκτέλεσή τους, καθώς και ανάλυση των ρόλων και των ευθυνών όσων εμπλέκονται στην υλοποίησή τους (ΕΕΣ, 2020α).

Κεφάλαιο 3

Σώμα Εθελοντών Σαμαρειτών, Διασωστών και Ναυαγοσωστών του Ελληνικού Ερυθρού Σταυρού

3.1 Ιστορικό

Το Σώμα Εθελοντών Σαμαρειτών, Διασωστών και Ναυαγοσωστών ιδρύθηκε στην Αθήνα το 1931, με απόφαση της Κεντρικής Διοίκησης του ΕΕΣ, με την αρχική επωνυμία Σχολή Εθελοντών Τραυματιοφορέων-Σαμαρειτών. Η πρώτη ομάδα τραυματιοφορέων του ΕΕΣ είχε ήδη συσταθεί από το 1916 από το Σώμα Ελλήνων Προσκόπων με την επωνυμία Σώμα Επίκουρων Νοσοκόμων και Τραυματιοφορέων του ΕΕΣ. Σήμερα αποτελεί ένα από τα τρία ένστολα Σώματα Εθελοντών του ΕΕΣ μαζί με τους εθελοντές Νοσηλευτικής και τους εθελοντές Κοινωνικής Πρόνοιας (ΕΕΣ, 2013). Σκοπός της ιδρύσεώς του υπήρξε η καταφανής έλλειψη ανδρικού εθελοντικού προσωπικού στον ΕΕΣ και η στελέχωση πάρα πολλών υπηρεσιών και αποστολών στην ελληνική ύπαιθρο, όπου ήταν ακατάλληλη η χρησιμοποίηση του γυναικείου εθελοντικού δυναμικού.

Το 1936 μετονομάστηκε σε Σώμα Εθελοντών Σαμαρειτών του ΕΕΣ και το 2006 μετονομάστηκε σε Σώμα Εθελοντών Σαμαρειτών και Διασωστών του ΕΕΣ. Το 2008 μετονομάστηκε σε Σώμα Εθελοντών Σαμαρειτών, Διασωστών και Ναυαγοσωστών του ΕΕΣ. Από τη δημιουργία του το 1931 μέχρι την έναρξη του πολέμου το 1940, διέθετε μια μεγάλη δύναμη εθελοντών Σαμαρειτών, η οποία ανερχόταν στα 1.195 άτομα. Από το 1937 στο Σώμα εντάχθηκαν και γυναίκες, όπου μέχρι το 1955, οπότε και σταμάτησε προσωρινά με απόφαση της Κεντρικής Διοίκησης η είσοδος γυναικών, εκπαιδεύτηκαν συνολικά 723 εθελόντριες Σαμαρείτισσες. Από το 1975 έως σήμερα, το Σώμα δέχεται νέους, αδιακρίτως φύλου και μάλιστα σήμερα το ποσοστό ανδρών-γυναικών είναι 40% και 60% αντίστοιχα (samarites.gr)

Η Σχολή του Σώματος Εθελοντών Σαμαρειτών, από το 1941 έως το 1945 αναγκάστηκε να διακόψει τη λειτουργία της λόγω του πολέμου και της κατοχής. Στα χρόνια που ακολούθησαν το Σώμα ανέπτυξε πλούσια ανθρωπιστική δράση. Σε όλες τις μεγάλες καταστροφές που έπληξαν διάφορες περιοχές της χώρας μας, οι

εθελοντές Σαμαρείτες, οι εθελοντές Διασώστες και οι εθελοντές Ναυαγοσώστες, συμμετείχαν με όσα μέσα και ανθρώπινο δυναμικό διέθεταν για την πρόληψη, την αντιμετώπιση και την αποκατάσταση.

Χαρακτηριστική είναι η περίπτωση των σεισμών των Ιονίων Νήσων το 1953, όπου από τον ΕΕΣ Πατρών έφυγαν δεκάδες εθελοντές Σαμαρείτες έχοντας ως εφόδια μόνο λίγα σκαπτικά εργαλεία, λίγες σκηνές και κουβέρτες αλλά με τεράστια ψυχική δύναμη και ισχυρή θέληση για προσφορά, χρησιμοποιώντας πολλές φορές μόνο τα γυμνά χέρια τους έσωσαν από τα ερείπια δεκάδες ανθρώπινες ζωές στην Κεφαλονιά, στη Ζάκυνθο και στη Λευκάδα (Σώμα Εθελοντών Σαμαρειτών και Διασωστών Νέας Σμύρνης, 2008).

Το 2021, το Σώμα συμπλήρωσε 90 χρόνια αδιάκοπης κοινωνικής και ανθρωπιστικής προσφοράς. Από την ίδρυσή του μέχρι σήμερα έχουν εκπαιδευτεί και έχουν λάβει πτυχίο πάνω από 60.000 περίπου εθελοντές στις ειδικότητες Πρώτων Βοηθειών, Ναυαγοσωστικής και Διάσωσης.

Σήμερα στελεχώνεται από νέους, κυρίως άνδρες και γυναίκες με 27 ενεργά Περιφερειακά Τμήματα σε όλη την Ελλάδα και αριθμεί 4.650 εν ενεργεία Εθελοντές Πρώτων Βοηθειών, Ναυαγοσώστες, Διασώστες, Χειριστές Διασωστικών Σκύλων, Εθελοντές Ιατρούς, Εθελοντές Εκπαιδευτές και Ειδικούς Συνεργάτες. Αποτελεί την μεγαλύτερη και πιο ενεργή Εθελοντική Οργάνωση Πρώτων Βοηθειών, Διάσωσης και Ναυαγοσωστικής στην Ελλάδα, ενώ ήδη διευρύνει τη δράση του μέσω διακρατικών συνεργασιών σε ολόκληρο τον κόσμο (samarites.gr).

3.2 Οργάνωση

Το Σώμα Εθελοντών Σαμαρειτών, Διασωστών και Ναυαγοσωστών του ΕΕΣ είναι αναγνωρισμένη εθελοντική διασωστική ομάδα από την Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας με Αριθμό Μητρώου 22/2001 και εφαρμόζει Σύστημα Διαχείρισης Ποιότητας ISO 9001:2015, πιστοποιημένο από το Διεθνή Φορέα Πιστοποίησης Lloyd's Register Quality Assurance (LRQA).

Στο Σώμα υπάγονται:

- Η *Ομάδα Διάσωσης του ΕΕΣ*, η οποία δημιουργήθηκε το 1986 και αριθμεί 250 εθελοντές Διασώστες Τεχνικής και Παραϊατρικής Διάσωσης.

- Η Σχολή Αυτοδυτών Ναυαγοσωστών του ΕΕΣ, η οποία δημιουργήθηκε το 1974 και είναι η μοναδική στη χώρα μας που είναι διεθνώς αναγνωρισμένη από την Διεθνή Ναυαγοσωστική Ομοσπονδία και η μοναδική παγκοσμίως που λειτουργεί με δύο κρατικές άδειες λειτουργίας.
- Όλα τα διασωστικά οχήματα και ναυαγοσωστικά σκάφη του ΕΕΣ, τα οποία επιχειρούν σε όλη την Ελλάδα και στον κόσμο, όταν κινδυνεύουν ανθρώπινες ζωές

Το Σώμα διαθέτει το πιο άρτια δομημένο και καταρτισμένο Τμήμα Εκπαίδευσης, με εκπαιδευτές πιστοποιημένους αποκλειστικά από τον Γερμανικό Ερυθρό Σταυρό. Με τεράστια εμπειρία στη διαχείριση καταστροφών και με πιστοποιημένο σύστημα εκπαίδευσης και εξειδίκευσης, πρωτοστατεί σε κάθε ενέργεια ενημέρωσης και εκπαίδευσης του πληθυσμού σε θέματα πρώτων βοηθειών, διάσωσης, ναυαγοσωστικής και αντιμετώπισης καταστροφών. Οι εθελοντές του Σώματος, σταθερά προσανατολισμένοι στο βασικό τους στόχο που είναι η μείωση των ζημιών από έκρυθμες καταστάσεις και η ανακούφιση του ανθρώπινου πόνου, βρίσκονται σε επιχειρησιακή ετοιμότητα 365 ημέρες το χρόνο, 24 ώρες το 24ωρο και μπορούν να κινητοποιηθούν οποιαδήποτε στιγμή προσφέροντας τις υπηρεσίες τους όπου χρειαστεί, στην Ελλάδα και στο κόσμο.

3.3 Σχολές και εκπαίδευση εθελοντών

Τα σχολεία εκπαίδευσης που παρέχονται από το Σώμα Εθελοντών Σαμαρειτών, Διασωστών και Ναυαγοσωστών του ΕΕΣ είναι τα εξής (samarites.gr):

- Σχολή Σαμαρειτών και Διασωστών (Πρώτων Βοηθειών) διάρκειας 15 μηνών
- Σχολή Εφήβων Σαμαρειτών διάρκειας 24 μηνών
- Σχολή Διάσωσης διάρκειας 3 μηνών
- Σχολή Ναυαγοσωστικής διάρκειας 3 μηνών
- Σχολές Εκπαίδευσης Πολιτών σε βασικές γνώσεις πρώτων βοηθειών και διαχείρισης κινδύνου

Κατά τη διάρκεια της βασικής τους εκπαίδευσης, οι εθελοντές Σαμαρείτες-Διασώστες εκπαιδεύονται θεωρητικά και πρακτικά για 250 ώρες, πραγματοποιούν 100 ώρες πρακτικής εξάσκησης στα Τμήματα Επειγόντων Περιστατικών (ΤΕΠ) των οικείων νοσοκομείων και επιπλέον 150 ώρες για την απόκτηση δεξιοτήτων στην παροχή πρώτων βοηθειών στις υγειονομικές, διασωστικές και ανθρωπιστικές αποστολές του ΕΕΣ. Επιπλέον, υποβάλλονται σε γραπτές, προφορικές και πρακτικές εξετάσεις για την απόκτηση του πτυχίου τους.

Η συνολική βασική εκπαίδευση των εθελοντών Σαμαρειτών-Διασωστών ολοκληρώνεται σε πεντακόσιες (500) ώρες, θεωρητικής, πρακτικής εκπαίδευσης και δράσεις απόκτησης δεξιοτήτων, με βασικά αντικείμενα εκπαίδευσης:

- Ιστορία Ερυθρού Σταυρού
- Εθελοντισμός, Δεοντολογία
- Πολιτική Προστασία
- Πρώτες Βοήθειες
- Βασική Υποστήριξη Ζωής
- Αυτόματος Εξωτερικός Απινιδιστής
- Ειδικότητες Διάσωσης
- Ναυαγοσωστική και Διάσωση στο Υγρό Στοιχείο
- Έρευνα και Διάσωση Αγνοουμένων
- Επικοινωνίες
- Πρόληψη και Αντιμετώπιση Καταστροφών
- Ψυχολογία Καταστροφών

Δικαίωμα υποβολής για τη Σχολή Σαμαρειτών και Διασωστών και τη Σχολή Αυτοδυτών-Ναυαγοσωστών έχουν άνδρες και γυναίκες, με έντονη τη διάθεση εθελοντικής προσφοράς, που διαμένουν νόμιμα στη χώρα και είναι μεταξύ 18-45 ετών και χωρίς προβλήματα υγείας που δεν θα τους επιτρέψουν να παρακολουθήσουν το σύνολο της εκπαίδευσης (πρακτική και θεωρητική). Υποχρεωτικά ο υποψήφιος εθελοντής θα πρέπει να αποδεχτεί τις 7 Θεμελιώδεις Αρχές του Κινήματος Ερυθρού Σταυρού και Ερυθράς Ημισελήνου, καθώς και να ενημερωθεί για τον Κώδικα Δεοντολογίας του εθελοντή Σαμαρείτη (samarites.gr).

3.4 Επιμέρους δράσεις

Οι εθελοντές Σαμαρείτες, οι εθελοντές Διασώστες και οι εθελοντές Ναυαγοσώστες του ΕΕΣ εργάζονται καθημερινά σε τοπικό, εθνικό και διεθνές επίπεδο, συμμετέχοντας σε πλήθος υπηρεσιών ή αποστολών του ΕΕΣ (samarites.gr):

- Κινητοποίηση και παροχή βοήθειας σε περιπτώσεις έρευνας και διάσωσης αγνοουμένων
- Κινητοποίηση και παροχή βοήθειας σε περιπτώσεις αντιμετώπισης καταστροφών, θεομηγιών, επιδημιών, κ.λπ.
- Παροχή πρώτων βοηθειών σε περίπτωση ανάγκης σε κάθε είδους διοργάνωση, όπως υπαίθριες συναυλίες, θεατρικές παραστάσεις, πολιτιστικές εκδηλώσεις, αλλά και σε πάσης φύσεως αθλητικούς αγώνες
- Άμεση κινητοποίηση σε περιπτώσεις φυσικής καταστροφής, όπως πυρκαγιές, πλημμύρες, σεισμούς και με τον κατάλληλο διασωστικό εξοπλισμό, φροντίδα για τη διάσωση όσων κινδυνεύουν
- Υποδοχή κάθε μεταναστευτικού ρεύματος και παρουσία σε κάθε είσοδο προσφύγων στη χώρα
- Δραστηριοποίηση κατά τη διάρκεια μεγάλων εξόδων στους μεγαλύτερους οδικούς άξονες της χώρας και διατήρηση κατάστασης ετοιμότητας για την παροχή πρώτων βοηθειών σε περίπτωση ατυχήματος
- Στελέχωση παράκτιων σταθμών πρώτων βοηθειών και ναυαγοσωστικής τους θερινούς μήνες και κινητών υγειονομικών μονάδων τις εορταστικές περιόδους των μαζικών εξόδων των κατοίκων των μεγάλων πόλεων, στις εθνικές οδούς
- Εκπαίδευση και πιστοποίηση στις βασικές γνώσεις πρώτων βοηθειών, στην βασική καρδιοαναπνευστική αναζωογόνηση κ.λ.π. μαθητών σχολείων, δασκάλων, μελών συλλόγων, προσωπικού εργοστασίων, εταιρειών, σωματείων, πολιτών
- Διοργάνωση εκπαιδευτικών προγραμμάτων ναυαγοσωστικής για τους πολίτες και δημιουργία εθελοντών Ναυαγοσωστών και Εποπτών Ασφαλείας Κολυμβητικών Δεξαμενών
- Εκπαίδευση σχολικών τροχονόμων και ανάληψη εθελοντικής υπηρεσίας σε πολλά δημοτικά σχολεία της χώρας μας
- Οργάνωση δένδροφυτεύσεων, καθαριότητας ακτών με υποβρύχιο καθαρισμό

- Οργάνωση ομιλιών, ημερίδων και εκδηλώσεων για τα τροχαία ατυχήματα, την ασφάλη κολύμβηση, την καθαριότητα των ακτών, τα ναρκωτικά, το AIDS, την προστασία του περιβάλλοντος, τον εθελοντισμό, τη διαχείριση καταστροφών, τις πρώτες βοήθειες κ.λπ.

3.5 Εκπαίδευση και ανάδειξη εκπαιδευτών

Η Σχολή Εκπαιδευτών είναι το πιο νευραλγικό κομμάτι στο Σώμα Εθελοντών Σαμαρειτών, Διασωστών και Ναυαγοσωστών του ΕΕΣ. Από την Σχολή Εκπαιδευτών προκύπτουν οι εθελοντές Εκπαιδευτές όλων των ειδικοτήτων, δηλαδή οι άνθρωποι που εξασφαλίζουν την ποιοτική και αξιόπιστη εκπαίδευση των εθελοντών Σαμαρειτών, εθελοντών Ναυαγοσωστών και εθελοντών Διασωστών του ΕΕΣ. Επίσης, οι εθελοντές Εκπαιδευτές που προκύπτουν από την Σχολή, είναι οι ίδιοι άνθρωποι που εκπαιδεύουν πολίτες στα διαθέσιμα από τον ΕΕΣ προγράμματα.

Τόσο η εκπαίδευση των εκπαιδευτών όσο και η πιστοποίησή τους ακολουθούν τα πιο αυστηρά κριτήρια που υπάρχουν διεθνώς, ενώ το πτυχίο που λαμβάνουν μετά από αξιολόγηση έχει διάρκεια τα πέντε έτη. Σημειώνεται ότι η Σχολή Εκπαιδευτών αφορά αποκλειστικά ενεργούς εθελοντές Σαμαρείτες-Διασώστες του ΕΕΣ.

Οι βασικές ειδικότητες εκπαίδευσης που παρέχονται στη Σχολή Εκπαιδευτών είναι οι ακόλουθες (samarites.gr):

- Εκπαιδευτής Διάδοσης. Εκπαιδεύουν τους Δόκιμους Σαμαρείτες στα απαραίτητα μαθήματα ιστορίας και δεοντολογίας του Διεθνούς Κινήματος του Ερυθρού Σταυρού και Ερυθράς Ημισελήνου. Επίσης, εκπαιδεύουν πολίτες στα ερυθροσταυρικά ιδεώδη, ενώ μπορούν να εκπαιδεύουν αξιωματικούς και υπαξιωματικούς των Ενόπλων Δυνάμεων στο Διεθνές Ανθρωπιστικό Δίκαιο.
- Εκπαιδευτής Πρώτων Βοηθειών και Καρδιοαναπνευστικής Αναζωογόνησης. Εκπαιδεύουν τους εθελοντές Σαμαρείτες όλων των ειδικοτήτων στην παροχή Πρώτων Βοηθειών και την Καρδιοαναπνευστική Αναζωογόνηση (CPR/AED). Επίσης υλοποιούν τα προγράμματα εκπαίδευσης Πρώτων Βοηθειών για Πολίτες.
- Εκπαιδευτής Ναυαγοσωστικής. Εκπαιδεύουν πολίτες που θέλουν να ακολουθήσουν το επάγγελμα του ναυαγοσώστη, εκπαιδεύουν στις πρώτες βοήθειες και την καρδιοαναπνευστική αναζωογόνηση τους εθελοντές Σαμαρείτες-Διασώστες του ΕΕΣ και τους Διασώστες του ΕΕΣ με ειδικότητα τη διάσωση στο υγρό στοιχείο.

- Εκπαιδευτής Ειδικών Αντικειμένων
- Εκπαιδευτής Εκπαιδευτών

Η πιστοποίηση παρέχεται από τον ΕΕΣ, διεθνείς οργανισμούς και άλλους Εθνικούς Συλλόγους Ερυθρού Σταυρού και Ερυθράς Ημισελήνου ανάλογα με τις ειδικότητες.

3.6 Εθνικές συνεργασίες

Το Σώμα Εθελοντών Σαμαρειτών, Διασωστών και Ναυαγοσωστών του ΕΕΣ έχει δημιουργήσει ισχυρές και σημαντικές συνεργασίες με εθνικούς φορείς για την παροχή προς την κοινωνία υψηλού επιπέδου υπηρεσιών και πιστοποιημένη εκπαίδευση.

Ως διασωστική δύναμη, συνεργάζεται στενά με την Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας και σε όλα τα μεγάλα συμβάντα στη χώρα μας (σε τοπικό και εθνικό επίπεδο) παρέχει δυνάμεις για ενίσχυση των κρατικών υπηρεσιών εκτάκτου ανάγκης. Στα ίδια πλαίσια κινείται και η συνεργασία με την Πυροσβεστική Υπηρεσία, το Εθνικό Κέντρο Άμεσης Βοήθειας (ΕΚΑΒ), την Ελληνική Αστυνομία, τις Λιμενικές Αρχές, την Πολεμική Αεροπορία, τον Ελληνικό Στρατό και τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ), αφού το Σώμα παρέχει επικουρικές υπηρεσίες σε απόλυτη και στενή συνεργασία με τις συγκεκριμένες κρατικές υπηρεσίες.

Στενή και άμεση συνεργασία υπάρχει και με το Υπουργείο Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων (Γενική Γραμματεία Εκπαίδευσης Ενηλίκων), καθώς συμμετέχει με εκπαιδευτές στο πρόγραμμα «Προστατεύω τον Εαυτό μου και τους Άλλους», εκπαιδύοντας πολίτες στη βασική διαχείριση κινδύνου.

Με το Υπουργείο Εξωτερικών (Υπηρεσία Διεθνούς Αναπτυξιακής Συνεργασίας) τηρεί άμεση συνεργασία και ήδη έχει υλοποιήσει αποστολές στο εξωτερικό σε περιόδους καταστροφών και εμπόλεμων συρράξεων. Μερικές από τις αποστολές που έχουν υλοποιηθεί από κοινού είναι στους σεισμούς της Τουρκίας το 1999, στην Σρι Λάνκα το 2005, στο Πακιστάν το 2006, στη φλεγόμενη Οσετία το 2008 και στη Λωρίδα της Γάζας το 2009.

Ήδη βρίσκονται στο στάδιο της υλοποίησης νέες συνεργασίες με φορείς της χώρας προκειμένου να αυξηθεί η αποτελεσματική ενημέρωση και εκπαίδευση των πολιτών σε ζητήματα υγείας και αντιμετώπισης καταστροφών αλλά και να βελτιστοποιηθούν οι παρεχόμενες υπηρεσίες σε περιόδους κρίσεων (samarites.gr).

3.7 Διεθνείς συνεργασίες

Οι διεθνείς συνεργασίες που έχει υλοποιήσει το Σώμα Εθελοντών Σαμαρειτών, Διασωστών και Ναυαγοσωστών του ΕΕΣ είναι σημαντικές και σχετίζονται άμεσα με την εκπαίδευση των εθελοντών, τη δημιουργία προγραμμάτων, την ανάπτυξη δράσεων αλλά και την επιχειρησιακή ετοιμότητα και συνεργασία σε καταστάσεις κρίσεως.

Από το 1980 ο Τομέας Σαμαρειτών, Διασωστών και Ναυαγοσωστών του ΕΕΣ τηρεί πρωτόκολλο συνεργασίας με τον Γερμανικό Ερυθρό Σταυρό, ο οποίος αρχικά είχε αναλάβει την εκπαίδευση των εθελοντών Σαμαρειτών και Διασωστών αλλά και την πιστοποίηση των εκπαιδευτών όλων των ειδικοτήτων του ΕΕΣ. Άλλη μια ιδιαίτερα σημαντική συνεργασία είναι με την Διεθνή Ναυαγοσωστική Ομοσπονδία (ILSF). Η Σχολή Ναυαγοσωστικής του ΕΕΣ είναι η μοναδική στην Ελλάδα που είναι πλήρες μέλος της ILSE.

Επιπλέον, από το 2012 ο ΕΕΣ θα συνυπογράφει πλέον για την απόκτηση Γαλάζιας Σημαίας μιας παραλίας. Στο πλαίσιο αυτό, κατόπιν ειδικής εκπαίδευσης από την ILSE πιστοποιήθηκαν οι πρώτοι Εκτιμητές Επικινδυνότητας Παραλίας και οι αντίστοιχοι εκπαιδευτές. Οι Εκτιμητές Επικινδυνότητας είναι υπεύθυνοι για την αξιολόγηση της προσβασιμότητας μιας παραλίας αλλά και των μέτρων ασφάλειας που επικρατούν σε αυτή. Η εκτίμηση επικινδυνότητας που θα παρέχει ο ΕΕΣ και η περιβαλλοντολογική αξιολόγηση θα είναι πλέον τα κριτήρια εκείνα που θα πρέπει να πληροί μια παραλία για να λάβει την Γαλάζια Σημαία.

Από το 2008 ξεκίνησε και η συνεργασία με τον Ιταλικό Ερυθρό Σταυρό στα πλαίσια της δημιουργίας Κυνοφιλικής Ομάδας Διάσωσης, καθώς θεωρείται εκ των κορυφαίων στην Ευρώπη στον τομέα αυτό. Άλλες σημαντικές συνεργασίες στον τομέα της εκπαίδευσης των εθελοντών σε ειδικά αντικείμενα έχουν γίνει με τον Νορβηγικό και τον Γαλλικό Ερυθρό Σταυρό, ενώ από το 1999 υπάρχει Πρωτόκολλο Συνεργασίας με την Τουρκική Διασωστική Ομάδα AKUT (samarites.gr).

Κεφάλαιο 4

Έρευνα πεδίου

4.1 Δράσεις 2020

4.1.1 Αντιμετώπιση της πανδημίας

Ο ΕΕΣ πραγματοποίησε δράσεις σε ολόκληρη τη χώρα για την αντιμετώπιση της πανδημίας και ιδιαίτερα των ευάλωτων κοινωνικών ομάδων που πλήττονται περισσότερο από τις επιπτώσεις του Covid-19. Πιο συγκεκριμένα (ΕΕΣ, 2020γ):

- Ενεργή προσέγγιση αστέγων (Streetwork για την ενημέρωση μέτρων προστασίας των αστέγων, θερμομετρήσεις
- Παροχή ειδών προστασίας, πρώτης ανάγκης, και παροχή Πρώτων Βοηθειών
- Θερμομετρήσεις των εισερχομένων σε Καταστήματα Κράτησης και Νοσοκομεία
- Τηλεφωνική γραμμή ψυχοκοινωνικής στήριξης
- Θερμομετρήσεις και πρωτοβάθμια φροντίδα υγείας προσφύγων και μεταναστών, στις περιοχές Μαλακάσα, Κέα (Τζια) και Κλειδί Σερρών
- Διανομή τροφίμων και ειδών πρώτης ανάγκης σε άτομα που βρίσκονται σε καραντίνα
- Τηλεφωνική γραμμή πληροφόρησης προσφύγων σε 12 γλώσσες
- Αιμοδοσίες σε συνεργασία με τους κατά τόπους Δήμους και Νοσοκομεία
- Διερμηνεία με εξειδίκευση στην ιατρική ορολογία Φαρσί και Αραβικά

4.1.2 Στα σύνορα του Έβρου

Από την πρώτη στιγμή της έκρυθμης κατάστασης που δημιουργήθηκε στα σύνορα του Έβρου με το συνωστισμό χιλιάδων προσφύγων και μεταναστών, κλιμάκια εθελοντών Σαμαρειτών, Διασωστών και Ναυαγοσωστών των Περιφερειακών Τμημάτων ΕΕΣ Ορεστιάδας, Κομοτηνής και Διδυμοτείχου βρέθηκαν στο τελωνείο στις Καστανιές του Έβρου, προκειμένου να συνδράμουν όπου χρειαστεί.

Οι εθελοντές του ΕΕΣ, με άρτιο εξοπλισμό, με διασωστικά οχήματα, με κινητούς και σταθερούς σταθμούς Πρώτων Βοηθειών, παρέμειναν όλο αυτό το διάστημα στην περιοχή, παρέχοντας τις υπηρεσίες τους και συμβάλλοντας στην αποφυγή διάδοσης του Covid-19, με συνεχόμενες θερμομετρήσεις σε όλους τους διερχομένους στην επίμαχη περιοχή (ΕΕΣ, 2020γ).

4.1.3 Συλλογή ανθρωπιστικού υλικού για το Λίβανο

Ο ΕΕΣ από την πρώτη στιγμή της κρίσης μετά την πολύνεκρη έκρηξη στο λιμάνι της Βηρυτού βρέθηκε σε άμεση επαφή και επικοινωνία με τον Ερυθρό Σταυρό Λιβάνου, τον πλέον ισχυρό και υγιή εθελοντικό ανθρωπιστικό οργανισμό στο Λίβανο. Επιτελέστηκε μια άρτια οργανωμένη συλλογή, συγκεκριμένης ποσότητας και ποικιλίας ειδών ξηράς τροφής. Επίσης, δημιουργήθηκαν ξεχωριστές συσκευασίες συγκριμένων ειδών προσωπικής υγιεινής και προστασίας, καθώς και φαρμάκων χρόνιων παθήσεων. Στο κάλεσμα του ΕΕΣ αντέδρασαν θετικά οι «φαρμακοποιοί του κόσμου» καθώς και πολλοί φαρμακευτικοί σύλλογοι της Ελλάδας. Απεστάλησαν 10 τόνοι υλικών και συνεχίστηκαν οι αποστολές σε συνεργασία με τον Ερυθρό Σταυρό του Λιβάνου (ΕΕΣ, 2020δ).

4.1.4 Στην πυρκαγιά της Αναβύσσο

Ο ΕΕΣ βρέθηκε στην Αναβύσσο, στο πλευρό των πυροσβεστικών δυνάμεων και των ανθρώπων που κινδύνευαν και αγωνιούσαν για τις περιουσίες τους. Με ομάδα 15 εθελοντών στήθηκε σταθμός Πρώτων Βοηθειών, με όλο τον απαραίτητο εξοπλισμό, προσφέροντας στα άτομα που βρίσκονταν σε ανάγκη και σε απόγνωση, καθώς πολλοί είδαν τα σπίτια τους να παραδίδονται στις φλόγες. Το κλιμάκιο του ΕΕΣ αντιμετώπισε πάρα πολλά περιστατικά, τόσο τραυματισμών πυροσβεστών, καθώς ο δυνατός αέρας δυσχέραινε κατά πολύ το έργο τους, όσο και κατοίκων με αναπνευστικά προβλήματα, από τις αναθυμιάσεις του καπνού, αλλά και λιποθυμικά επεισόδια. Οι διακοπές ρεύματος ήταν πολλές, κάνοντας την κατάσταση ιδιαίτερα δύσκολη για εκατοντάδες ανθρώπους, οι οποίοι προσέτρεχαν στους εθελοντές του ΕΕΣ (ΕΕΣ, 2020δ).

4.1.5 Ανθρωπιστική βοήθεια στην Κρήτη

Ο ΕΕΣ, με την ανθρωπιστική βοήθεια που απέστειλε στην «πληγωμένη» από τις πλημμύρες Κρήτη, υπενθύμισε ότι κανένας άνθρωπος δεν είναι μόνος του στις δυσκολίες. Από τις κεντρικές αποθήκες του ΕΕΣ εστάλησαν κουβέρτες, είδη ατομικής υγιεινής και προστασίας καθώς και τρόφιμα μακράς διάρκειας στους πλημμυροπαθείς. Παρά τις εξαιρετικά αντίξοες συνθήκες, καθώς αρκετές περιοχές κηρύχθηκαν σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης, οι εθελοντές του ΕΕΣ προσέφεραν κάθε δυνατή βοήθεια σε όποιον είχε ανάγκη (ΕΕΣ, 2020β).

4.1.6 Στους σεισμόπληκτους της Σάμου

Σε πλήρη ετοιμότητα βρέθηκε ο ΕΕΣ από την πρώτη στιγμή του ισχυρού σεισμού στη Σάμο στις 30 Οκτωβρίου, ανταποκρινόμενος άμεσα στην επιτακτική ανάγκη της κοινωνίας, επιτελώντας άρτια το ανθρωπιστικό καθήκον του. Συμμετείχε τόσο σε διασώσεις, όσο και σε έρευνες για αγνοούμενους σε χαλάσματα και εγκαταλελειμμένα κτήρια αρχικά καθώς και σε διερεύνηση αναγκών για όσους δεν μπορούσαν να μετακινηθούν. Παράλληλα, δόθηκε ιδιαίτερο βάρος σε ανήμπορους, ηλικιωμένους, αλλά και σε καταστάσεις όπου απαιτούνταν απάντληση υδάτων από οικίες που επλήγησαν, ενώ στήθηκαν και σκηνές για όσους είχαν πρόβλημα στέγασης, σε συνεργασία πάντα με τις αρχές (ΕΕΣ, 2020β).

4.1.7 Ανθρωπιστική βοήθεια και έρανος για τους πλημμυροπαθείς σε Καρδίτσα και Φάρσαλα

Από την πρώτη στιγμή, ο ΕΕΣ συνέδραμε με όλες του τις δυνάμεις τους πλημμυροπαθείς σε Καρδίτσα και Φάρσαλα. Ανταποκρίθηκε άμεσα, αποστέλλοντας συντονισμένη ανθρωπιστική βοήθεια, αποτελούμενη από 1.000 κουβέρτες, εμφιαλωμένο νερό, τρόφιμα μακράς διάρκειας και είδη προσωπικής υγιεινής. Παράλληλα, εθελοντές του Τομέα Σαμαρειτών, Διασωστών και Ναυαγοσωστών βρέθηκαν από τη πρώτη στιγμή στο σημείο για εκτίμηση αναγκών και παροχή βοήθειας σε κάθε περίπτωση. Σε συνέχεια της κινητοποίησης, ο ΕΕΣ προχώρησε σε μία ακόμη κίνηση συμπαράστασης, ανοίγοντας τραπεζικό λογαριασμό προς ενίσχυση των πολιτών που επλήγησαν από τις φονικές πλημμύρες του Μεσογειακού Κυκλώνα «Ιανού» (ΕΕΣ, 2020β).

4.2 Δράσεις 2021

4.2.1 Στη μάχη κατά της πανδημίας

Από την αρχή της υγειονομικής κρίσης στη χώρα ο ΕΕΣ, με τη στήριξη της Διεθνούς Ομοσπονδίας Ερυθρού Σταυρού και Ερυθράς Ημισελήνου (IRFC) και των Περιφερειακών Τμημάτων του ανά την επικράτεια, πραγματοποίησε μια σειρά δράσεων με στόχο την ανακούφιση των πολιτών, εστιάζοντας στις ευάλωτες ομάδες που έχουν πληγεί σφόδρα από τις επιπτώσεις της πανδημίας, συμπεριλαμβανομένων των προσφύγων, των μεταναστών, των ασυνόδευτων ανηλίκων, των ηλικιωμένων και των αστέγων.

Ειδικότερα, από την αρχή της πανδημίας τα κλιμάκια του ΕΕΣ σε όλη τη χώρα διενήργησαν περισσότερες από 500.000 θερμομετρήσεις σε άτομα που εισέρχονται σε δημόσιους χώρους, ενώ οι εθελοντές έχουν συμβάλει ενεργά σε πολυάριθμα rapid tests, σε συνεργασία με τον Εθνικό Οργανισμό Δημόσιας Υγείας (ΕΟΔΥ). Μάλιστα, από τις 22 Μαρτίου, εξειδικευμένα κλιμάκια του Τομέα Υγείας και εθελοντές του ΕΕΣ ξεκίνησαν τη διενέργεια, σε καθημερινή βάση, δωρεάν rapid tests στους εργαζόμενους των δικαστικών μεγάρων της Αθήνας και άλλων μεγάλων πόλεων της Ελλάδας.

Επιπλέον, περισσότεροι από 19.400 άνθρωποι (κρούσματα - ευάλωτα άτομα σε καραντίνα) έχουν λάβει «Βοήθεια στο Σπίτι» μέσω της Κοινωνικής Υπηρεσίας του ΕΕΣ, ενώ πάνω από 11.300 άτομα έχουν ζητήσει και λάβει στήριξη από τις υπηρεσίες Ψυχοκοινωνικής Υποστήριξης που διαθέτει. Παράλληλα, με τις συνεχείς δράσεις ενεργής προσέγγισης αστέγων (Streetwork), έχουν υποστηριχθεί περισσότερα από 1.000 άτομα που βιώνουν έλλειψη στέγης, στα οποία ο ΕΕΣ παρέχει είδη διατροφής, πρώτες βοήθειες, θερμομετρήσεις και κρίσιμες πληροφορίες για την προστασία τους από τον κορωνοϊό.

Πρέπει να σημειωθεί ότι κατά τις εξαιρετικά χαμηλές θερμοκρασίες στις αρχές του έτους, ο ΕΕΣ ανέλαβε τη μεταφορά ηλικιωμένων και μοναχικών ατόμων σε εμβολιαστικά κέντρα της Αττικής, δράση που πλέον έχει επεκταθεί και υλοποιείται επιτυχώς και σε άλλες περιοχές της Ελλάδας. Επίσης, μία δράση που αγκάλιασε η ελληνική κοινωνία είναι η «υπηρεσία περιπάτου για ζώα συντροφιάς», όπου εθελοντές αναλαμβάνουν τον περίπατο κατοικίδιων όσων νοσούν και βρίσκονται σε καραντίνα λόγω Covid-19 αλλά και πολιτών που ανήκουν στις ευπαθείς ομάδες (ΕΕΣ, 2021β).

4.2.2 Στο πλευρό των σεισμόπληκτων της Ελασσόνας

Ο ΕΕΣ αμέσως μετά την ισχυρή σεισμική δόνηση που σημειώθηκε στην ευρύτερη περιοχή της Ελασσόνας, κινητοποίησε άμεσα τους εθελοντές των Περιφερειακών Τμημάτων Λάρισας και Ελασσόνας αλλά και εθελοντές από κοντινές περιοχές, για να βοηθήσουν στον απεγκλωβισμό κατοίκων και παράλληλα να παρέχουν τις πρώτες βοήθειες όπου υπάρχει ανάγκη. Με ισχυρό δυναμικό οι εθελοντές του ΕΕΣ παρείχαν πρώτες βοήθειες σε ποικίλα περιστατικά από τη πρώτη στιγμή της κρίσης στη ευρύτερη περιοχή, αφαίρεσαν βράχους και χαλάσματα από δρόμους και αυλές σπιτιών που ήταν δυνητικός κίνδυνος για τους πεζούς και τα οχήματα και απομόνωσαν επικίνδυνα κτήρια.

Ο ΕΕΣ ανέπτυξε μία ακόμη κίνηση συμπαράστασης των ανθρώπων που χρήζουν βοήθειας στην ευρύτερη περιοχή της Ελασσόνας, ανοίγοντας λογαριασμό τραπέζης προς ενίσχυση των σεισμόπληκτων και παράλληλα απηύθυνε κάλεσμα στον κόσμο για τη συγκέντρωση τροφίμων μακράς διάρκειας, προκειμένου να ενισχύσουν την προσπάθειά του για παροχή σίτισης στους πληγέντες της περιοχής, τα σπίτια των οποίων έχουν υποστεί ολική ή μερική κατάρρευση και διαβιούν προσωρινά σε ανοικτούς χώρους.

Αξίζει να σημειωθεί ότι κοινωνικός λειτουργός του Περιφερειακού Τμήματος ΕΕΣ Λάρισας μαζί με 32 συνολικά εθελοντές της Κοινωνικής Υπηρεσίας του Περιφερειακού Τμήματος ΕΕΣ Λάρισας συμμετείχαν, σε καθημερινή βάση, στις δράσεις υποστήριξης των πληγέντων που διαβιούν προσωρινά στα Κέντρα Φιλοξενίας σεισμόπληκτων που έχουν αναπτυχθεί στους οικισμούς Βλαχογιάννι, Πραιτώρι, Μαγούλα, Αμούρι και Μεσοχώρι. Επίσης, οι εθελοντές ειδικότητας Κοινωνικής Πρόνοιας ΕΕΣ υλοποίησαν δράσεις δημιουργικής απασχόλησης και ψυχαγωγίας (ζωγραφική, καλλιτεχνικές κατασκευές) με τη συμμετοχή ανηλίκων σε ειδικά διαμορφωμένους χώρους σε σκηνές ή υπαίθρια, συντόνισαν την οργάνωση ομαδικών παιχνιδιών και αθλοπαιδιών, μερίμνησαν για τη δεματοποίηση ειδών πρώτης ανάγκης και τη διανομή τους σε ωφελούμενες οικογένειες (ΕΕΣ, 2021β).

4.2.3 Κακοκαιρία «Μήδεια»

Ο ΕΕΣ, από τη πρώτη στιγμή της κρίσης που προκάλεσε η σφοδρή κακοκαιρία «Μήδεια» που έπληξε την Αττική, προσέφερε εθελοντές, προσωπικό αλλά και τον κατάλληλο υλικοτεχνικό εξοπλισμό που διαθέτει, βοηθώντας στις έκτακτες ανάγκες που δημιουργήθηκαν εντός του Νομού Αττικής από τις σφοδρές χιονοπτώσεις και ιδιαίτερα στις περιοχές των Βορείων Προαστίων.

Ερπυστριοφόρα και διασωστικά οχήματα, στελεχωμένα από εξειδικευμένο προσωπικό του ΕΕΣ συνέβαλαν ενεργά τόσο στη χαρτογράφηση των περιοχών που επλήγησαν περισσότερο από τη σφοδρή χιονόπτωση όσο και σε περιπτώσεις απεγκλωβισμού κατοίκων και οχημάτων, προσφέροντας παράλληλα πρώτες βοήθειες και είδη πρώτης ανάγκης σε όσους παρέμειναν αποκλεισμένοι στα σπίτια τους.

Παράλληλα, κλιμάκια του ΕΕΣ, παρά τον παγετό και τις ιδιαίτερα χαμηλές θερμοκρασίες, πραγματοποίησαν σε καθημερινή βάση νυχτερινές περιπολίες σε όλη την Αττική, εστιάζοντας στις βόρειες περιοχές του νομού, για να προσφέρουν τις πολύτιμες υπηρεσίες τους όπου υπάρχει ανάγκη. Ταυτόχρονα, ο ΕΕΣ συνέχισε με αμείωτο ρυθμό τη μεταφορά ηλικιωμένων, ατόμων με κινητικά προβλήματα, αλλά και μοναχικών πολιτών, προς και από τα εμβολιαστικά κέντρα του νομού.

Επίσης, εν μέσω του χιονιά και των χαμηλών θερμοκρασιών που έπληξαν τη χώρα, ο ΕΕΣ βρέθηκε δίπλα στους αστέγους, πραγματοποιώντας στις 16 Φεβρουαρίου δράση ενεργητικής προσέγγισης (streetwork) για την υποστήριξή τους, στο κέντρο της Αθήνας (ΕΕΣ, 2021β).

4.2.4 Στη μάχη για την «Ελευθερία»

Ο ΕΕΣ, την περίοδο της πανδημίας Covid-19, συνέχισε, εντατικοποίησε και πολλαπλασίασε τις δράσεις παροχής Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας, πετυχαίνοντας την αποσυμφόρηση του Εθνικού Συστήματος Υγείας (ΕΣΥ) μέσα από προγράμματα και δράσεις που υλοποιήθηκαν από τις Νοσηλευτικές Υπηρεσίες του Τομέα Υγείας, σε Αθήνα και 28 Περιφερειακά Τμήματα του ΕΕΣ.

Ανταποκρινόμενος στο αίτημα του Υπουργείου Υγείας για τον εμβολιασμό του πληθυσμού έναντι της νόσου Covid-19, ο ΕΕΣ συμμετείχε ενεργά από τις αρχές Μαΐου στο πρόγραμμα «Ελευθερία». Συγκεκριμένα, το νοσηλευτικό προσωπικό του ΕΕΣ στελέχωσε το 2ο Εμβολιαστικό Κέντρο Ξιφασκίας Ελληνικού, υποστηρίζοντας

εξ ολοκλήρου τη λειτουργία του, με 60 Νοσηλευτές της Αθήνας και των Περιφερειακών Τμημάτων του. Μάλιστα, εξασφαλίστηκε η μετακίνηση και διαμονή των Νοσηλευτών από τα Περιφερειακά Τμήματα, προκειμένου να έχουν τις καλύτερες δυνατές συνθήκες διαβίωσης κατά τη διάρκεια της δραστηριοποίησής τους στα εμβολιαστικά κέντρα της Αττικής. Επιπλέον, 130 εθελοντές και των τριών Σωμάτων του ΕΕΣ προσέφεραν γραμματειακή υποστήριξη κατά την προσέλευση των πολιτών στα εμβολιαστικά κέντρα Προμηθέας στη HELEXPO, Περιστερίου και Ξιφασκίας στο Ελληνικό.

Ενδεικτικά, μερικές από τις δράσεις που υλοποίησε ο Τομέας Υγείας του ΕΕΣ (ΕΕΣ, 2021γ):

- Παρουσία κινητών ομάδων υγείας σε Δομές Φιλοξενίας μετακινούμενων πληθυσμών, τόσο σε Κέντρα Υποδοχής και Ταυτοποίησης όσο και στις Δομές Φιλοξενίας στον αστικό ιστό της Αττικής
- Παροχή υπηρεσιών υγείας, δράσεων για την Προαγωγή της Υγείας και της Υγιεινής μέσω των σταθερών Δομών του, διευκολύνοντας παράλληλα την πρόσβαση των ευάλωτων ομάδων πληθυσμού σε εξειδικευμένες υπηρεσίες Υγείας
- Μέσω των Υπηρεσιών Νοσηλείας στο Σπίτι, σε Αθήνα, Θεσσαλονίκη και Πάτρα, παροχή υπηρεσιών υγείας κατ' οίκον, σε ασθενείς με χρόνια νοσήματα, ηλικιωμένους, ευπαθείς ομάδες και εξερχόμενους νοσηλευτικών ιδρυμάτων
- Πραγματοποίηση δράσεων ενεργητικής επιτήρησης στα σημεία εισόδου αρχαιολογικών χώρων, σε δικαστικά μέγαρα, στο υποθηκοφυλακείο, σε σωφρονιστικά καταστήματα και σε νοσοκομεία
- Σε καθημερινή βάση διενέργεια rapid tests σε διάφορα σημεία της Ελλάδας

4.2.5 Άμεση επέμβαση στις πυρόπληκτες περιοχές της Κορινθίας και των Μεγαρέων

Οι Εθελοντές του ΕΕΣ, από τις πρώτες ώρες της μεγάλης κρίσης που προκάλεσε η φωτιά που ξέσπασε στο Σχίνο Κορινθίας, μετέβησαν στην περιοχή με τον κατάλληλο υλικοτεχνικό εξοπλισμό που διαθέτουν και προσέφεραν τις πολύτιμες υπηρεσίες τους σε πολίτες και πυροσβέστες, συμβάλλοντας ουσιαστικά στην αντιμετώπιση της πυρκαγιάς στην ευρύτερη περιοχή της Κορινθίας και των Μεγαρέων.

Τα κλιμάκια του ΕΕΣ, με την υποστήριξη του Δήμου Μεγαρέων και σε συνεννόηση με την Πολιτική Προστασία, μετέτρεψαν το Περιφερειακό Ιατρείο Αλεποχωρίου σε Σταθμό Πρώτων Βοηθειών και Φιλοξενίας Κατοίκων, προσφέροντας τις υπηρεσίες τους επί 24ώρου βάσεως και επιχειρώντας όπου κρινόταν αναγκαίο. Παράλληλα, πραγματοποίησαν συνεχείς περιπολίες για τον εντοπισμό σημείων πιθανών αναζωπυρώσεων και προσέφεραν είδη πρώτης ανάγκης σε πυροσβέστες, συμμετέχοντας ενεργά και στην προληπτική εκκένωση των περιοχών.

Ο ΕΕΣ, αναγνωρίζοντας την κρισιμότητα της κατάστασης, άνοιξε άμεσα λογαριασμό τραπέζης προς ενίσχυση των πυρόπληκτων, με στόχο το συγκεντρωμένο ποσό να διατεθεί σε πολίτες, οι οποίοι από τη μια στιγμή στην άλλη είδαν κόπους μιας ζωής να μετατρέπονται σε στάχτη (ΕΕΣ, 2021γ).

4.2.6 Ο ΕΕΣ «αγκαλιάζει» τους πυρόπληκτους όλης της χώρας

Καίρια, άμεση και αποτελεσματική ήταν η συνεισφορά του ΕΕΣ στην εκτόνωση της παρατεταμένης κρίσης από τις αλληπάλληλες πυρκαγιές που κατέκαψαν μεγάλες εκτάσεις, καταστρέφοντας περιουσίες, σε διάφορα μέρη της Ελλάδας. Τα κλιμάκια των εθελοντών του ΕΕΣ, επιδεικνύοντας άμεσα αντανακλαστικά, βρέθηκαν από την έναρξη των πυρκαγιών σε Βαρυμπόμπη, Βίλια, Σταμάτα, Κερατέα, Βόρεια Εύβοια, Αρχαία Ολυμπία, Πάτρα, Ρόδο, Κάρυστο, Μάνη και Γορτυνία, συνδράμοντας στο δύσκολο έργο της κατάσβεσης από την Πυροσβεστική Υπηρεσία και δημιουργώντας άμεσα σταθμούς Πρώτων Βοηθειών, όπου παρείχαν υγειονομική φροντίδα (εγκαύματα, αναπνευστικά προβλήματα κ.ά.) και είδη πρώτης ανάγκης (νερά, ξηρά τροφή, ισοτονικά ποτά κ.ά.) σε πυροσβέστες και πυρόπληκτους πολίτες.

Συνολικά σε όλα τα πύρινα μέτωπα της χώρας επιχείρησαν 310 άρτια εκπαιδευμένοι εθελοντές με τον κατάλληλο υλικοτεχνικό εξοπλισμό που διαθέτουν, προερχόμενοι από 10 διαφορετικά Περιφερειακά Τμήματα του ΕΕΣ ανά την Ελλάδα, κερδίζοντας τα εύσημα και την αναγνώριση τόσο της Πολιτείας όσο και του κόσμου για την σπουδαία προσφορά τους. Σπουδαία ήταν και η προσφορά των εθελοντών προς τα ζώα που απειλούνταν από τις φωτιές, στα οποία και παρείχαν άμεση βοήθεια και μεταφορά σε ασφαλές σημείο. Εικόνες όπως αυτή με τη διάσωση σκύλου από την πύρινη κόλαση της Βαρυμπόμπης, καθώς και άγριων ζώων σε διάφορα πύρινα μέτωπα, έκαναν τον γύρο του κόσμου, ευαισθητοποιώντας το ευρύ κοινό για την τεράστια οικολογική καταστροφή που συντελέστηκε.

Μείζονος σημασίας ήταν και η συμβολή του ΕΕΣ στην ενίσχυση και αποκατάσταση των πυρόπληκτων συνανθρώπων μας. Ο ΕΕΣ, αντιλαμβανόμενος άμεσα το μέγεθος της καταστροφής, απηύθυνε κάλεσμα στον κόσμο για συγκέντρωση τροφίμων και χρημάτων προς ανακούφιση των πληγέντων. Η ανταπόκριση ήταν κάτι περισσότερο από συγκινητική, καθώς συλλέχθηκαν περισσότεροι από 300 τόνοι ανθρωπιστικής βοήθειας. Ο σταθμός Πρώτων Βοηθειών στη Βαρυμπόμπη, η Κεντρική Αποθήκη του ΕΕΣ στον Κολωνό και οι αποθήκες των Περιφερειακών Τμημάτων του ΕΕΣ ανά την Ελλάδα γέμισαν με τεράστιες ποσότητες τροφίμων και ειδών πρώτης ανάγκης, τα οποία στη συνέχεια μεταφέρθηκαν στις πυρόπληκτες περιοχές και διανεμήθηκαν πόρτα-πόρτα από το προσωπικό και τους εθελοντές (ΕΕΣ, 2021δ).

4.2.7 Στο πλευρό των 70 πρόσφυγων-μεταναστών που διασώθηκαν ανοικτά της Κρήτης

Άμεση και αποτελεσματική ήταν η κινητοποίηση των εθελοντών του ΕΕΣ, προκειμένου να παράσχουν παντός είδους ανθρωπιστική βοήθεια στους 70 πρόσφυγες-μετανάστες, οι οποίοι διασώθηκαν στις 21 Νοεμβρίου από ναυάγιο ιστοφόρου ανοικτά της Κρήτης. Συγκεκριμένα, οι εθελοντές του ΕΕΣ από τα Περιφερειακά Τμήματα Χανίων και Κισσάμου συνέδραμαν στην ετοιμασία του χώρου προσωρινής φιλοξενίας των πρόσφυγων-μεταναστών. Παράλληλα, παρείχαν είδη πρώτης ανάγκης αλλά και πρώτες βοήθειες μέχρι τις πρώτες πρωινές ώρες. Σημειώνεται ότι οι πρόσφυγες-μετανάστες, στη προσπάθειά τους να εγκαταλείψουν το ιστοφόρο, έφεραν τραύματα και έχρηζαν άμεσης υγειονομικής περίθαλψης (ΕΕΣ, 2021α).

4.3 Δράσεις 2022

4.3.1 Συνδρομή στους πληγέντες του πολέμου στην Ουκρανία

Ο ΕΕΣ, από τη πρώτη στιγμή εκδήλωσης της τεράστιας ανθρωπιστικής κρίσης που προκάλεσε ο πόλεμος στην Ουκρανία και βρισκόμενος σε συνεχή επικοινωνία και συνεργασία με τη Διεθνή Επιτροπή του Ερυθρού Σταυρού, τη Διεθνή Ομοσπονδία Συλλόγων Ερυθρού Σταυρού και Ερυθράς Ημισελήνου αλλά και τον Ουκρανικό Ερυθρό Σταυρό, προχώρησε σε μια σειρά δράσεων για την ανακούφιση των πληγέντων της Ουκρανίας.

Συγκεκριμένα, από την έναρξη των εχθροπραξιών στην Ουκρανία, ο ΕΕΣ, με την υποστήριξη των Περιφερειακών Τμημάτων του σε όλη την Ελλάδα, προσέφερε τα εξής (ΕΕΣ, 2022β):

- Άμεση έκκληση για οικονομική ενίσχυση των Ουκρανών πληγέντων. Τα ποσά που συγκεντρώθηκαν από την αγάπη του κόσμου δόθηκαν στον Ουκρανικό Ερυθρό Σταυρό.
- Άμεση έκκληση για συλλογή τροφίμων και ανθρωπιστικού υλικού. Πολίτες, εταιρείες και οργανισμοί από όλη την Ελλάδα προσέφεραν εκατοντάδες τόνους τροφίμων, ειδών Πρώτης Ανάγκης και ιατροφαρμακευτικού υλικού για την ενίσχυση των πληττόμενων από τον πόλεμο πολιτών της Ουκρανίας.
- Έκκληση για παροχή φιλοξενίας στους εκτοπισθέντες Ουκρανούς που έχουν έρθει στην Ελλάδα. Ο ΕΕΣ, αντιλαμβανόμενος άμεσα τις τεράστιες ανάγκες για στέγαση των εκτοπισμένων Ουκρανών που ξεκίνησαν να καταφθάνουν στη χώρα μας και σε απόλυτη συνεννόηση με το Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου, ξεκίνησε την καταγραφή των αιτημάτων όσων προσφέρονται να φιλοξενήσουν τους ανθρώπους που έχασαν τα πάντα εξαιτίας του πολέμου.
- Αποστολή 100 τόνων ανθρωπιστικής βοήθειας στην Ουκρανία. Ο ΕΕΣ, εντός του Μαρτίου, απέστειλε επιτυχώς 3 ανθρωπιστικές αποστολές στην Ουκρανία, μεταφέροντας μεγάλες ποσότητες ανθρωπιστικής βοήθειας (τρόφιμα μακράς διάρκειας, κουβέρτες, ιατροφαρμακευτικό υλικό, ηλεκτρικές γεννήτριες κ.ά.) στο Τσερνιβτσί της Ουκρανίας, προκειμένου να διατεθούν άμεσα στους πολίτες από τον Ουκρανικό Ερυθρό Σταυρό.
- Ο ΕΕΣ εγκατέστησε άμεσα Κινητή Μονάδα Υγείας στα σύνορα Ουκρανίας-Ρουμανίας (Σιρέτ), στελεχωμένη από Πτυχιούχες Νοσηλεύτριες, οι οποίες κατά μέσο όρο εξυπηρέτησαν, σε Πρωτοβάθμια Φροντίδα Υγείας, περίπου 50-60 διερχόμενους Ουκρανούς καθημερινά, εντός της Ρουμανίας. Επίσης, στο ίδιο σημείο, διατέθηκε διασωστικό όχημα του ΕΕΣ, με κλιμάκιο Εθελοντών Σαμαρειτών-Διασωστών, για την παροχή διασωστικής βοήθειας στους εκτοπισμένους Ουκρανούς πολίτες.

4.3.2 Αντιμετώπιση της πρωτοφανούς κακοκαιρίας «Ελπίς»

Άμεση και αποτελεσματική ήταν η κινητοποίηση του ΕΕΣ στην αντιμετώπιση της πρωτοφανούς χιονοκαταιγίδας «Ελπίς» στις 24 Ιανουαρίου, η οποία προκάλεσε τεράστια προβλήματα στις μετακινήσεις των πολιτών σε όλη την Αττική. Συγκεκριμένα από τις πρώτες ώρες εκδήλωσης των ακραίων καιρικών φαινομένων ο ΕΕΣ μέσω της υπηρεσίας του «Βοήθεια στο Σπίτι», ανέλαβε τις παντός είδους αναγκαίες μετακινήσεις ηλικιωμένων, ατόμων με κινητικά προβλήματα αλλά και μοναχικών πολιτών εντός της ευρύτερης περιοχής της Αθήνας, καθώς και τη μεταφορά τους από και προς τα εμβολιαστικά κέντρα του Νομού Αττικής.

Η εν λόγω δράση προσέφερε πολύτιμη υποστήριξη σε πολίτες με χρόνιες ασθένειες (καρκινοπαθείς, νεφροπαθείς κ.ά.), οι οποίοι έπρεπε εν μέσω σφοδρής χιονόπτωσης και του παγετού που ακολούθησε να μεταφερθούν σε ιατρικά κέντρα για την θεραπεία τους. Ταυτόχρονα, οι Εθελοντές Σαμαρείτες-Διασώστες του ΕΕΣ βρέθηκαν στους δρόμους της Αττικής, επιστρατεύοντας διασωστικά οχήματα και το ειδικό όχημα του ΕΕΣ για το χιόνι (snow mobile) για να προσεγγίσουν σπίτια σε περιοχές που είχαν αποκλειστεί από το χιόνι, για να προσφέρουν παντός είδους βοήθεια σε πολίτες που βρέθηκαν αντιμέτωποι με τις εξαιρετικά χαμηλές θερμοκρασίες, λόγω των συνεχών διακοπών ρεύματος.

Εξαιρετικά σημαντική ήταν και η συμβολή του ΕΕΣ στην έκτακτη κατάσταση που προέκυψε στην Αττική οδό, όπου αποκλείστηκαν εκατοντάδες οδηγοί λόγω της σφοδρής χιονόπτωσης. Τα κλιμάκια του ΕΕΣ παρέδωσαν 1.000 κουβέρτες στο Υπουργείο Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας, οι οποίες διατέθηκαν άμεσα στους εγκλωβισμένους οδηγούς (ΕΕΣ, 2022β).

4.3.3 Υπογραφή μνημονίου συνεργασίας μεταξύ ΕΚΑΒ και ΕΕΣ

Στις 20 Μαΐου, στην Κεντρική Υπηρεσία του ΕΚΑΒ στην Αθήνα, υπογράφηκε μνημόνιο συνεργασίας μεταξύ του ΕΚΑΒ και του ΕΕΣ. Η υπογραφή του μνημονίου συνεργασίας αποτελεί το επιστέγασμα της εξαιρετικής διαχρονικής συνεργασίας των δύο φορέων, σχετικά με την ασφαλή παροχή πρώτων βοηθειών σε καταστάσεις εκτάκτων αναγκών αλλά και σε κάθε είδους επίσημες διοργανώσεις. Οι βασικοί πυλώνες της εν λόγω συνεργασίας αφορούν άμεσες και μεσοπρόθεσμες πρωτοβουλίες και δράσεις αναφορικά με την ενίσχυση του εθελοντισμού και την πιστοποιημένη

εκπαίδευση των στελεχών του ΕΕΣ, την αλληλοϋποστήριξη στην υλοποίηση του σχεδιασμού αντιμετώπισης εκτάκτων συμβάντων και υγειονομικών κρίσεων μέσω της διάθεσης εθελοντών Σαμαρειτών αλλά και των μέσων του ΕΕΣ καθώς και την συνολική επικοινωνιακή διασύνδεση των δύο φορέων κατά τις κοινές επιχειρησιακές τους δραστηριότητες (ΕΕΣ, 2022γ).

4.3.4 Στην πρώτη γραμμή της μάχης με τις φλόγες στο Πανόραμα Βούλας

Οι εθελοντές Σαμαρείτες-Διασώστες του ΕΕΣ ανταποκρίθηκαν άμεσα και αποτελεσματικά στην εκδήλωση της μεγάλης πυρκαγιάς που ξέσπασε στο Πανόραμα Βούλας, συνδράμοντας πολίτες και πυροσβέστες. Συγκεκριμένα, τα ειδικά εκπαιδευμένα κλιμάκια εθελοντών του ΕΕΣ, σε συνεννόηση με την Πολιτική Προστασία και την Πυροσβεστική Υπηρεσία, εγκατέστησαν άμεσα σταθμό Πρώτων Βοηθειών στο Πανόραμα Βούλας, προκειμένου να προσφέρουν παντός είδους βοήθεια σε πυροσβέστες και κατοίκους, οι οποίοι είτε αντιμετώπιζαν προβλήματα όρασης λόγω του πυκνού καπνού είτε είχαν υποστεί εγκαύματα από τη μάχη με τις φλόγες. Παράλληλα, κλιμάκια εθελοντών πραγματοποιούσαν όλη τη διάρκεια της νύχτας περιπολίες στις πυρόπληκτες ζώνες, επεμβαίνοντας όπου κρινόταν αναγκαίο και προσφέροντας είδη πρώτης ανάγκης σε πολίτες και πυροσβέστες (ΕΕΣ, 2022γ).

4.3.5 Στην πρώτη γραμμή της μάχης με τις φλόγες σε Πεντέλη, Ανθούσα, Γέρακα, Παλλήνη και Ντράφι

Από την πρώτη στιγμή εκδήλωσης της μεγάλης πυρκαγιάς που ξέσπασε στην Πεντέλη, κλιμάκια εθελοντών Σαμαρειτών-Διασωστών του Τμήματος Αθηνών του ΕΕΣ βρέθηκαν στην πρώτη γραμμή της μάχης με τις φλόγες, προσφέροντας τις πολύτιμες υπηρεσίες τους τόσο στις επιχειρήσεις κατάσβεσης όσο και στην περίθαλψη των κατοίκων που αναγκάστηκαν να εγκαταλείψουν προληπτικά τα σπίτια τους. Συγκεκριμένα, τα ειδικά εκπαιδευμένα κλιμάκια εθελοντών του ΕΕΣ με διασωστικό εξοπλισμό και οχήματα, σε συνεννόηση με την Πολιτική Προστασία και την Πυροσβεστική Υπηρεσία, βρέθηκαν στο πλευρό των πυροσβεστών που επιχειρούσαν κατάσβεση, ενώ τα διασωστικά οχήματα του ΕΕΣ πραγματοποιούσαν συνεχείς περιπολίες στις πυρόπληκτες ζώνες, προκειμένου να εντοπίσουν νέες εστίες φωτιάς αλλά και κατοίκους που δεν είχαν εγκαταλείψει ακόμα τα σπίτια τους και

χρειάζονταν βοήθεια για την μετακίνησή τους σε ασφαλές σημείο, καθώς και να απελευθερώσουν οικόσιτα ζώα που εγκαταλείφθηκαν στα σπίτια κατά τη διάρκεια της προληπτικής εκκένωσης.

Οι εθελοντές του ΕΕΣ εγκατέστησαν άμεσα σταθμό Πρώτων Βοηθειών, προκειμένου να προσφέρουν παντός είδους βοήθεια σε κατοίκους και πυροσβέστες, οι οποίοι είτε αντιμετώπιζαν αναπνευστικά προβλήματα λόγω του πυκνού καπνού είτε είχαν υποστεί εγκαύματα από τη συνεχή μάχη με τις φλόγες. Ο ΕΕΣ με την υποστήριξη του Ομίλου ANTENNA, προχώρησε στο άνοιγμα τραπεζικού λογαριασμού προς ενίσχυση των πυρόπληκτων των περιοχών αλλά και των οικόσιτων ζώων που έμειναν χωρίς στέγη, με στόχο να συγκεντρωθεί όσο το δυνατό μεγαλύτερο ποσό. Η ανταπόκριση των πολιτών ήταν συγκινητική, συγκεντρώνοντας ένα ιδιαίτερα σημαντικό χρηματικό ποσό, το οποίο θα διατεθεί άμεσα στους πληγέντες (ΕΕΣ, 2022δ).

4.3.6 Μάχη με τις φλόγες στο πύρινο μέτωπο της Κρήτης

Ο ΕΕΣ έδωσε δυναμικό παρών στη μεγάλη μάχη με τις φλόγες στο πύρινο μέτωπο της Κρήτης, ενισχύοντας με όλες τους τις δυνάμεις τους πολίτες και τις κρατικές υπηρεσίες που επιχειρούσαν κατάσβεση της μεγάλης πυρκαγιάς που κατέστρεψε τα πάντα στο πέρασμά της.

Αξιομνημόνευτη ήταν η συγκινητική προσφορά των εθελοντών του ΕΕΣ προς τους κατοίκους του χωριού Μέλαμπες, το οποίο είχε περικυκλωθεί από τη φωτιά πριν προλάβει να εκκενωθεί, ωστόσο, οι εθελοντές Σαμαρείτες-Διασώστες κατάφεραν να προσεγγίσουν τους κατοίκους και να τους προσφέρουν πρώτες βοήθειες και είδη πρώτης ανάγκης (ΕΕΣ, 2022δ).

4.3.7 Στο πλευρό των πληγέντων από τις καταστροφικές πλημμύρες στην Κρήτη

Άμεση ήταν η κινητοποίηση των εθελοντών Σαμαρειτών-Διασωστών του ΕΕΣ για την αντιμετώπιση των εκτεταμένων καταστροφών από τη σφοδρή κακοκαιρία που έπληξε την Κρήτη στις 15 Οκτωβρίου και προκάλεσε τεράστια προβλήματα στην ευρύτερη περιοχή του Ηρακλείου και ιδιαίτερα στην Αγία Πελαγία, όπου οι δρόμοι μετατράπηκαν σε ορμητικούς χείμαρρους καταστρέφοντας τα πάντα στο πέρασμά τους, ενώ η ευρύτερη περιοχή «βούλιαξε» στη λάσπη προκαλώντας εκτεταμένες καταστροφές σε σπίτια και οδικό δίκτυο.

Οι εθελοντές Σαμαρείτες-Διασώστες από τα Περιφερειακά Τμήματα Ηρακλείου, Ρεθύμνου, Μοιρών, Χανίων και Αγίου Νικολάου του ΕΕΣ, βρισκόμενοι σε συνεχή επικοινωνία με την Πυροσβεστική και την Πολιτική Προστασία, μετέβησαν από τις πρώτες ώρες εκδήλωσης των ακραίων καιρικών φαινομένων στις πληγείσες περιοχές, ενισχύοντας τις προσπάθειες απάντλησης υδάτων και καθαρισμού του οδικού δικτύου, προσφέροντας παράλληλα πρώτες βοήθειες στους πολίτες αλλά και βοήθεια στις μετακινήσεις τους με τα διασωστικά οχήματα του ΕΕΣ (ΕΕΣ, 2022α).

4.3.8 Συνδρομή σε 400 μετανάστες στην Παλαιοχώρα Χανίων

Άμεση ήταν η ανταπόκριση των εθελοντών του ΕΕΣ σε έκτακτη κατάσταση που προέκυψε στην Κρήτη στις 22 Νοεμβρίου, όταν αλιευτικό σκάφος που μετέφερε περίπου 400 μετανάστες μεταξύ των οποίων και 24 παιδιά, ελλιμενίσθηκε στην Παλαιοχώρα Χανίων. Συγκεκριμένα, εθελοντές Σαμαρείτες-Διασώστες και εθελοντές του Τομέα Υγείας από τα Περιφερειακά Τμήματα Κισσάμου και Χανίων του ΕΕΣ βρέθηκαν από την πρώτη στιγμή στο πλευρό των επιβατών, πολλοί εκ των οποίων έφεραν τραύματα ή αντιμετώπιζαν προβλήματα υγείας. Οι εθελοντές του ΕΕΣ παρείχαν Πρώτες Βοήθειες και Πρώτες Βοήθειες Ψυχικής Υγείας, ενώ συνέδραμαν και στη μεταφορά τριών πιο σοβαρών περιστατικών στο νοσοκομείο. Παράλληλα, προσέφεραν γεύματα και εμφιαλωμένα νερά, καθώς και είδη προσωπικής υγιεινής (ΕΕΣ, 2022α).

4.3.9 Σταθερά στο πλευρό των αμάχων της Ουκρανίας

Ο ΕΕΣ, βρισκόμενος σε συνεχή συνεννόηση και επικοινωνία με τον Ουκρανικό Ερυθρό Σταυρό και τη Διεθνή Ομοσπονδία Συλλόγων Ερυθρού Σταυρού και Ερυθράς Ημισελήνου, πραγματοποίησε 9 ριζοκίνδυνες ανθρωπιστικές αποστολές εντός της Ουκρανίας, συμβάλλοντας καθοριστικά στην αντιμετώπιση της τεράστιας ανθρωπιστικής κρίσης που προκάλεσαν οι συνεχιζόμενες εχθροπραξίες. Οι σχεδόν 800 τόνοι ανθρωπιστικού υλικού που παρέδωσε με ασφάλεια στον Ουκρανικό Ερυθρό Σταυρό έχουν ήδη διατεθεί στους αμάχους που αναγκάστηκαν να εγκαταλείψουν τα σπίτια τους για να ξεφύγουν από τη φρίκη και την καταστροφή του πολέμου (ΕΕΣ, 2022α).

Κεφάλαιο 5

Συμπεράσματα

Η ερυθροσταυρική ιστορία και καθημερινότητα πλάθεται από τις αμέτρητες πράξεις θάρρους, πίστης και ανθρωπιάς. Η ανάπτυξη του ΕΕΣ αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της ιστορικής εξέλιξης του ανθρώπου και η παρουσία του στην σύγχρονη εποχή είναι αυτονόητη. Με τη διασφάλιση της ενότητας, την αναμόρφωση λειτουργίας και αποτελεσματικότητας των υπηρεσιών του, αναδεικνύεται ο ουσιαστικός ρόλος που πρεσβεύει στην αντιμετώπιση και επίλυση καίριων προβλημάτων της Ελλάδας. Η υιοθέτηση καινοτομιών και προοδευτικών δράσεων τον οδήγησε να είναι παρών και πρωτοπόρος σε όλα τα μεγάλα γεγονότα της χώρας. Η συνεπής προσήλωση στις εμβληματικές αρχές του Ανθρωπισμού και της Αλληλεγγύης, η στοχευμένη αντιμετώπιση πολύμορφων προβλημάτων της εποχής και η συστηματική και συγκροτημένη ενημέρωση των πολιτών, προσδίδει τον πλέον διακεκριμένο ρόλο του πρωταγωνιστή στον ΕΕΣ, αναδεικνύοντας τον ως θεμέλιο της ανθρώπινης κοινωνίας.

Ωστόσο, οι διαρκώς επιταχυνόμενοι ρυθμοί διαβίωσης της ανθρώπινης κοινότητας, με αλληπάλλληλες μεταβολές και τροποποιήσεις διαμορφώνουν συνθήκες που καθιστούν απαραίτητη την επαγρύπνηση και την πλήρη ετοιμότητα του ΕΕΣ. Η παρουσία του οφείλει να καλύψει την απόσταση που βρίσκεται ανάμεσα στις σταθερές αρχές του και τις ανθρώπινες ανάγκες.

Μια γραμμική διαδικασία μετάδοσης γνώσεων και τεχνογνωσίας, με στόχο την εκπαίδευση και ανάπτυξη των δεξιοτήτων των εθελοντών και των εργαζομένων αποκαλύπτει με αφοπλιστική ειλικρίνεια και αναλυτική ευκρίνεια το ερυθροσταυρικό οπλοστάσιο. Η εξατομίκευση γνώσης μέσα από προγράμματα επιμόρφωσης και εξειδίκευσης αξιοποιεί την εμπειρία, τον σχεδιασμό και την οργάνωση, ώστε να μπορούν να μετουσιώσουν τις γνώσεις και τις εμπειρίες τους στο πεδίο.

Η εμπειρία προσέγγισης των καίριων προβλημάτων επικεντρώνει την προσοχή και την επιμέλεια του ΕΕΣ στην εξέλιξη και στο σχεδιασμό μεθοδολογικών εργαλείων που στοχεύουν στην προσέγγιση και ενδυνάμωση των ιδιαίτερα ευάλωτων πληθυσμιακών ομάδων και των ανθρώπων που διαβιούν στον δρόμο (streetwork).

Με καινοτόμες κοινωνικές παρεμβάσεις και πρωτοποριακές δράσεις προληπτικής και θεραπευτικής σημασίας, ο ΕΕΣ συμπαραστέκεται σε ανθρώπους που χρήζουν άμεσης βοήθειας και ενδημούν σε αστικό και περιαστικό περιθωριοποιημένο περιβάλλον, παρέχοντας ένα πλαίσιο προστασίας και διαβίωσης. Η πολύμηνη παρουσία του με Κινητή Μονάδα Υγείας και επαγγελματιών Νοσηλευτριών στα σύνορα της Ουκρανίας με την Ρουμανία, καθώς και οι 9 αποστολές Ανθρωπιστικής Βοήθειας εντός της χώρας της Ουκρανίας επιβεβαιώνουν την εδραίωση του ΕΕΣ στην Διεθνή Κοινότητα.

Η καλλιέργεια της συλλογικής ευθύνης, η συνεχής εκπαίδευση, η επιμόρφωση και η τεχνογνωσία συνθέτουν το μωσαϊκό της ανθρωπιστικής του πυραμίδας. Σε πλήρη ετοιμότητα και με οξυμένα αντανάκλαστικά στην πρώτη γραμμή της μάχης με τις φλόγες ανέλαβε καίριο ρόλο στην αντιμετώπιση έκτακτων καταστάσεων. Με διεισδυτική αντιμετώπιση, συμπληρωματική επικουρία και αποτελεσματικές υπηρεσίες στο μεταναστευτικό, στις πλημμύρες και σε όλες τις φυσικές καταστροφές απανταχού της Ελλάδας ο ΕΕΣ με το πλήθος των εργαζομένων και εθελοντών του επισφραγίζει την δυναμική του δραστηριότητα.

Ο όγκος των δράσεων, όντας υπερβολικός και υπερμεγέθης, δε χρήζει αναλυτικότερης παρουσιάσής του. Από τις Αναζητήσεις του ΕΕΣ μέχρι την ενθάρρυνση συμμετοχής παιδιών και νέων στις δραστηριότητές του, την κλιματική αλλαγή και την οικολογία, έχει στραμμένη την προσοχή του εστιάζοντας στο ουσιώδες των εξαιρετικά δυσμενών κοινωνικών συνθηκών. Συνθήκες που καθιστούν απαραίτητη τη συλλογική εθελοντική δράση εκφραζόμενη από ομοιογένεια πεποιθήσεων και αξιών που λαμβάνουν χώρα στους κόλπους του.

Η συνέπεια, η σταθερότητα και η συνοχή περιλαμβάνουν μια στέρεα και δομημένη μεθοδολογία, η οποία του επιτρέπει την αξιοποίηση και εξέλιξη της ερυθροσταυρικής παρακαταθήκης μακριά από αυτιστικές παρελθοντικές πρακτικές. Με δημιουργικό πάθος και αφοσίωση, με στάση συμπαραράστασης και πράξεις υποστήριξης, ο ΕΕΣ εκφράζει μια ομοιογένεια πεποιθήσεων και αξιών εφαρμόζοντας νέες βιωματικές, μεθοδικές και ρομαντικές πρακτικές.

Τα ισχυρά λοιπόν ποιοτικά χαρακτηριστικά, οι δίαυλοι μέσω των οποίων εξελίσσονται οι αμετακίνητες ανθρωπολογικές σταθερές, μέσα από επιβαλλόμενες διαδρομές, φωτίζουν τους τρόπους με τους οποίους ο ΕΕΣ καλείται να επιτελέσει υπέγλυο ρόλο αποτελώντας μια από τις ισχυρότερες εγγυήσεις για μια επιταχυνόμενη ανοδική και μακρόσυρτη πορεία μείζονος σπουδαιότητας.

Καταγράφοντας την κοινωνική πραγματικότητα, ο ΕΕΣ με μια αξιοσέβαστη και λαμπρή παρουσία πάντοτε διορατικός και επιχειρησιακός, χωρίς ίχνος κιβδηλείας, αγωνίζεται να αντιμετωπίσει τις ευπάθειες του γενικού συνόλου. Αλληλέγγυος απέναντι σε ανθρώπους που δυσπραγούν, δίπλα σε ανθρώπους όπου απειλούνται στον τομέα της ασφάλισης, της υγείας, της στοιχειώδους επιβίωσης, της ακραίας φτώχειας και του υποσιτισμού, αποπειράται για την στερέωση της συλλογικής ευημερίας. Υποστηρίζει την ειρήνη και την αξιοπρέπεια σε κάθε γωνιά της Ελλάδας για πάνω από έναν αιώνα και θα είναι πάντα εκεί για να παρέχει υποστήριξη πριν, κατά τη διάρκεια και μετά από μια καταστροφή ή κρίση.

Όσο υπάρχουν Άνθρωποι, ο Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός υπενθυμίζει ότι κανένας δεν είναι μόνος του στις δυσκολίες!

Πηγές-Βιβλιογραφία

Ξενόγλωσση βιβλιογραφία

Below, R., Wirtz, A., & Guha-Sapir, D. (2009). *Disaster Category Classification and peril Terminology for Operational Purposes*. Working Paper, Common accord Centre for Research on the Epidemiology of Disasters (CRED) and Munich Reinsurance Company (Munich RE).

Blaikie, P., Cannon, T., Davis, I., & Wisner, B. (1994). *At Risk: Natural hazards, people's vulnerability and disasters*. London, New York: Routledge.

Blaikie, P., Cannon, T., Davis, I. & Wisner, B. (2003). *At Risk - Natural hazards, people's vulnerability and disasters*. Wiltshire: Routledge.

UNISDR (2009). *2009 UNISDR Terminology on Disaster Risk Reduction*. Geneva, Switzerland: United Nations International Strategy for Disaster Reduction.

Ελληνική βιβλιογραφία

Αλεξίου, Θ. (2003). Κοινωνικές και ιδεολογικές λειτουργίες του εθελοντισμού και της εθελοντικής εργασίας. *Θέσεις*, Τεύχος 83.

Βαρσάμης, Σ. (2015). *Η δομή της Πολιτικής Προστασίας*. Αθήνα.

Βασενχόβεν Λ., Γιαννίρης Η., Δανδουλάκη Μ., & Σαπουντζάκη Κ. (2008). *Άξονες χωροταξικής και οικιστικής οργάνωσης πυρόπληκτων περιοχών: Πιλοτική διερεύνηση των προοπτικών ανασυγκρότησης των Δήμων Αλιφείρας, Ανδρίτσαινας, Ζαχάρως και Φιγαλείας του Ν. Ηλείας*. Αθήνα: ΕΜΠ.

Γερουλάνος, Μ. (1940). *Η συμβολή των ιατρών εις την Παλιγγενεσίαν του Έθνους*. Πρακτικά Ακαδημίας Αθηνών.

Δανδουλάκη, Μ. (2012). *Πολιτική Προστασία και Αυτοδιοίκηση*. Αθήνα: ΕΕΤΑΑ.

Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός (1938). *Τα πεπραγμένα του Ελληνικού Ερυθρού Σταυρού Θεσσαλονίκης κατά το 1937*. Θεσσαλονίκη: ΕΕΣ.

Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός (1971). *Έκθεσις πεπραγμένων και Λογοδοσίες: Τμήμα Βοήθειας – Σταθμός Α' Βοηθειών Αθηνών – Πεπραγμένα τεσσαρακονταετίας 1931-1971*. Αθήνα: ΕΕΣ.

Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός (2007). *Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός 1877-2007, όσο υπάρχουν άνθρωποι*. Αθήνα: ΕΕΣ.

Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός (2009). *130 Χρόνια Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός*. Αθήνα: ΕΕΣ.

Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός (2013). *Τομέα Σαμαρειτών Διασωστών και Ναυαγοσωστών*. Ενημερωτικό Δελτίο, Τεύχος 1 (Οκτ-Δεκ 2019), Αθήνα: ΕΕΣ.

Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός (2018). *Καταστατικό του Ελληνικού Ερυθρού Σταυρού – Σωματείο Αναγνωρισμένο*. Αθήνα: ΕΕΣ.

Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός (2019). *Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός*. Τριμηνιαίο Ενημερωτικό Δελτίο, Τεύχος 1 (Οκτ-Δεκ 2019), Αθήνα: ΕΕΣ.

Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός (2020α). *Ετήσια Έκθεση 2019*. Αθήνα: ΕΕΣ.

Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός (2020β). *Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός. Είμαστε πάντοτε εκεί*. Τριμηνιαίο Ενημερωτικό Δελτίο, Τεύχος 4 (Οκτ-Δεκ 2020), Αθήνα: ΕΕΣ.

Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός (2020γ). *Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός*. Τριμηνιαίο Ενημερωτικό Δελτίο, Τεύχος 2 (Ιαν-Μαρ 2020), Αθήνα: ΕΕΣ.

Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός (2020δ). *Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός*. Τριμηνιαίο Ενημερωτικό Δελτίο, Τεύχος 3 (Ιουλ-Σεπ 2020), Αθήνα: ΕΕΣ.

Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός (2021α). *Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός. Παντού στην ανάγκη*. Τριμηνιαίο Ενημερωτικό Δελτίο, Τεύχος 8 (Οκτ-Δεκ 2021), Αθήνα: ΕΕΣ.

Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός (2021β). *Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός. Παντού στην ανάγκη*. Τριμηνιαίο Ενημερωτικό Δελτίο, Τεύχος 5 (Ιαν-Μαρ 2021), Αθήνα: ΕΕΣ.

Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός (2021γ). *Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός. 144 χρόνια προσφοράς & αλληλεγγύης*. Τριμηνιαίο Ενημερωτικό Δελτίο, Τεύχος 6 (Απρ-Ιουν 2021), Αθήνα: ΕΕΣ.

Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός (2021δ). *Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός. Παντού στην ανάγκη*. Τριμηνιαίο Ενημερωτικό Δελτίο, Τεύχος 7 (Ιουλ-Σεπ 2021), Αθήνα: ΕΕΣ.

Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός (2022α). *Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός. Παντού στην ανάγκη*. Τριμηνιαίο Ενημερωτικό Δελτίο, Τεύχος 12 (Οκτ-Δεκ 2022), Αθήνα: ΕΕΣ.

Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός (2022β). *Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός. Παντού στην ανάγκη*. Τριμηνιαίο Ενημερωτικό Δελτίο, Τεύχος 9 (Ιαν-Μαρ 2022), Αθήνα: ΕΕΣ.

Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός (2022γ). *Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός. Παντού στην ανάγκη*. Τριμηνιαίο Ενημερωτικό Δελτίο, Τεύχος 10 (Απρ-Ιουν 2022), Αθήνα: ΕΕΣ.

Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός (2022δ). *Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός. Παντού στην ανάγκη*. Τριμηνιαίο Ενημερωτικό Δελτίο, Τεύχος 11 (Ιουλ-Σεπ 2022), Αθήνα: ΕΕΣ.

Καραμάνου, Α. (2012). *Πολιτική Προστασία της χώρας έναντι φυσικών καταστροφών κατά τη διάρκεια ειρηνικής περιόδου. Ο ρόλος της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και των Εθελοντικών Οργανώσεων*. Διδακτορική διατριβή, Αθήνα: ΕΜΠ.

Μουρούζη, Χ. (2019). *Ο ρόλος του Ελληνικού Ερυθρού Σταυρού στην ενδυνάμωση προσφύγων - Παρουσίαση Ενός Μοντέλου Εναλλακτικής Εκπαίδευσης και Στήριξης των Ανήλικων Προσφύγων*. Αθήνα: ΕΕΣ.

Μπουρίκος, Δ., & Σωτηρόπουλος, Δ. (2014). *Οικονομική Κρίση, Κοινωνική Πρόνοια και Κοινωνία των Πολιτών: Ευρήματα πιλοτικής εμπειρικής έρευνας και προτάσεις πολιτικής*. Αθήνα: ΕΛΙΑΜΕΠ/Παρατηρητήριο για την Κρίση.

Λέκκας, Ε., & Ανδρεαδάκης Ε. (2015). *Εισαγωγή στη θεωρία της διαχείρισης καταστροφών και κρίσεων*. ΠΜΣ Διαχείριση Περιβάλλοντος, Καταστροφών και Κρίσεων, Τμήμα Γεωλογίας και Γεωπεριβάλλοντος, Αθήνα: ΕΚΠΑ.

Πανταζίδης Λ. (1987). *Η ιστορία του Ελληνικού Ερυθρού Σταυρού*. Τόμος Πρώτος, Αθήνα.

Πανταζίδης Λ. (1992). *Η ιστορία του Ελληνικού Ερυθρού Σταυρού*. Τόμος Δεύτερος, Αθήνα.

Παπακυριακού Α., & Πάτας Ι. (2007). *Φυσικές καταστροφές - Πολιτική Προστασία – Εθελοντισμός και ο ρόλος του ΑΤΜ*. Στο: *Πρόληψη – Διαχείριση των φυσικών καταστροφών. Ο ρόλος του Αγρονόμου Τοπογράφου Μηχανικού*, ΤΕΕ, ΠΣΔΑΤΜ, ΕΜΠ, Αθήνα.

Σαπουντζάκη, Κ. (2007). *Το Αύριο Εν Κινδύνω*. Αθήνα: Gutenberg.

Σαπουντζάκη, Κ., & Δανδουλάκη, Μ. (2015). *Κίνδυνοι και Καταστροφές, Έννοιες και Εργαλεία Αξιολόγησης, Προστασίας, Διαχείρισης*. Αθήνα: Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών.

Σώμα Εθελοντών Σαμαρειτών και Διασωστών Νέας Σμύρνης (2008). *Ερυθρός Σταυρός, Θεμέλιο του Ανθρωπισμού*. Πάτρα: ΕΕΣ.

Ηλεκτρονικές πηγές

Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός <http://www.redcross.gr/>

Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός – Τομέας Σαμαρειτών, Διασωστών και Ναυαγοσωστών
<https://www.samarites.gr/>

Υπουργείο Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας
<https://www.civilprotection.gr/>